

GLAS GORENJSKE

Več odgovornosti

S 36. SEJE LOMO JESENICE

93 družin brez stanovanj

LOMO je razpravjal o stanovanjskem problemu

5. marec, dan, do katerega bi morali biti dokončani novi tarifni pravilniki in dani Komisiji za plače v pretres, je bil odkrito rečeno, zelo smelo postavljen. Smelo zato, ker je bil rok za ozirom na obsežno problematiko, ki jo je bilo treba obdelati v zvezi z novim plačnim sistemom in načinom nagrajevanja, odločno prekratek.

5. marec je že za nami, vendar razpolaga Komisija za plače s komaj 15 izdelanimi tarifnimi pravilniki, čeprav je na Gorenjskem, samo industrijskih proizvodnih podjetij, nekaj več kot 50. Toda čeprav je na razpolago le majhno število tarifnih pravilnikov, jih lahko vsaj z nekaterih strani analiziramo. To storimo najlažje za tekstilno industrijo, ki prevladuje na Gorenjskem, medtem ko tega ne moremo storiti za ostale gospodarske veje, katere predstavlja večinoma le eno podjetje.

Na prvi pogled lahko takoj ugotovimo, da je že od poslanih tarifnih pravilnikov nekaj zelo slabo in nesolidno izdelanih. Ali so se delavski sveti in komisije za tarifne pravilnike v podjetjih zavedali odgovornosti pred delavstvom svojega podjetja. V Bombažni predilnici in tkalnici v Trzinu menda niso do zadnjega popolnoma razumeli namena novega plačnega sistema. Če ne prav gotovo ne bi dali iz rok takega tarifnega pravilnika. Zatorej ni prav nič čudnega, če delavec v tovarni pred razobešenim tarifnim pravilnikom negotujejo, ker pač iz pravilnika sploh ni vidno, kakšne prejeme bo. Razpravljati imel vsak posameznik delavec. Tako pomankljive tarifne pravilnike bo Komisija za plače prav gotovo zavrnila.

Večina delovnih kolektivov je spoznala in pravilno preudarila nove principe nagrajevanja v našem gospodarstvu in iz njega izhajajoče potrebe po povečanju razpona v zaslužitih med visokokvalificiranimi in nekvalificiranimi delavci. Toda sedaj krožijo med delavci spet drugačne govornice. Nekateri so prepričani, da bodo plače, oziroma tarifne postavke v nekaterih istovrstnih podjetjih, čeravno niso v različnih krajih, močno različne. Da so taka nategovanja neresnična in da lahko vnesejo zmedo med delavstvo, ker povzročajo fluktuacijo delovne sile, ni treba posebej poudariti. Skušali bomo dokazati, da v ravni tarifnih postavk ne bo bistvenih nihanj, dasiravno bo ta pregled, spričo majhnega števila tarifnih pravilnikov, ki so nam bili na razpolago, v določeni meri pomankljivi.

V tarifnem pravilniku tovarne tiskanega blaga »Tiskalnina« kot v onem iz »IBI«, je delovno mesto na »grobem flajerju« kvalificirano. V »Tiskalnini« bo delavec na tem delovnem mestu lahko zaslužil od 35 do 41 dinarjev, v »IBI« pa 38. Enak razpon je tudi za delovno mesto na »srednjem flajerju«. Kot je videti iz številke bodo zaslužki delavcev v obeh tovarnah na teh delovnih mestih zelo izenačeni.

Polkvalificirani merilec blaga v »IBI« bo zaslužil 35 din na uro, v »Tiskalnini« pa od 31 do 35 dinarjev. Delavec na »kalandru« v »Tiskalnini« bo prejemal od 35 do 41 dinarjev, medtem ko bo v »IBI« dobil 39 dinarjev. To je le nekaj primerjav, vendar je že iz njih razvidno, da občutnejših razlik v prejemkih pravzaprav ne bo.

Nekaj tarifnih pravilnikov ni imelo razčlenjenih prejemkov po strokovnosti, delovnih pogojih in odgovornosti (»Tiskalnina«). V »IBI«, so sicer to storili, vendar ne na najbolj poreden, oziroma logičen način.

Na primer: prejemki direktorja v znesku 25.000 dinarjev so razčlenjeni takole: za strokovnost 10.000 dinarjev, za delovne pogoje 2000 dinarjev in

za odgovornost 13.000 dinarjev. Po našem mnenju je bistvo tarifne postavke v delovnih pogojih vsakega posameznega delovnega mesta; temu je treba dodati še premije za strokovnost in odgovornost, se pravi, da morajo prevladovati prejemki predvsem v postavki za delovne pogoje.

Take nevednosti bi morali vsekakor odstraniti, ostala podjetja pa, ki še niso predložila novih osnutkov tarifnih pravilnikov pa naj bi na to pazila.

Kot rečeno, rok za izdelavo tarifnih pravilnikov res ni bil preveč ugoden, vendar bi se lahko nekatera podjetja vendarle bolj potrudila in se podvizala za izdelavo svojega tarifnega pravilnika, a da kakovost in resnost izdelave ne bi trpele. Tudi Komisijo za plače ne bi delo tako basalo, ker bi lahko do 1. aprila, ko mora začeti veljati nov plačni sistem, mirno in preudarno pregledala vse tarifne pravilnike.

I. AUSEC

Rejniški center - prvi poskus pri nas

Cetrtek, 10. marca.

Jutra popoldne bo 38. redna seja LOMO Kranj, na kateri bodo občinski odborniki v prvi točki dnevnega reda razpravljali in sklepali o poročilu Sveta za zdravstvo in socialno politiko in o delu Odbora za zaščito matere in otroka.

Dejavnost sveta je bila dokaj pestrá; problematika, s katero se je svet ukvarjal, pa je dokaj pereča ter je Svet za zdravstvo in socialno politiko pri LOMO Kranj vložil v svoje delo veliko naporov in truda, da je bil kos svojim nalogam. Nič manj važno in težko je bilo tudi delo Odbora za zaščito matere in otroka. Izbrano poročilo o vsej tej dejavnosti bo, kot rečeno, obravnaval tudi LOMO na svoji seji.

Svet za zdravstvo in socialno politiko se je zlasti ukvarjal z otroki, ki nimajo doma in so sedaj po večini nastanjeni v otroških domovih. Novost pri tem pa je, da je svet organiziral tako imen. rejniško mrežo. Poslej bodo otroke dajali tudi v rejo, kar je za zdravstve-

nega stališča zelo koristno. Sicer je nekaj pomislekov, ki govorijo proti temu, — predvsem vzgojnih, vendar s solidno izbiro rejniškov bo tudi to odpravljeno. Na območju kranjske občine je uspejo doslej dobili rejniške za 23 socialno in moralno ogroženih otrok ter za sirote.

Odbor za zaščito matere in otroka je pričel s popisovanjem otrok, ki spadajo pod varstvo države. Na področju občine jih je doslej 207, od teh 53 nezakonskih, 22 bolnih, 26 od ločenih staršev, 56 moralno in socialno ogroženih ter 50 brez staršev. Od skupnega števila je skoraj polovica otrok iz delavskih družin.

Odbor računa, da je na področju občine vseh otrok, ki bi

potrebovali varstvo, okoli 500. Da se to stanje omili, je odbor poslal po teh družinah patro-nažno sestro, ki v razgovoru s starši skuša izboljšati položaj teh otrok. Škoda je le, da je v Kranju samo ena sestra, ki pri najboljši volji ne zmore vsega dela.

Svet za zdravstvo in socialno politiko je sklenil ustanoviti pri Odboru za zaščito matere in otroka poseben rejniški svet, ki naj bi odboru pomagal kot posvetovalni organ. Rejniški center bo začasno sprejemal otroke, ki pa jih bodo matere dnevno obiskovale; prav tako pa bo sprejemal tudi matere v popoldni dobi za šest tednov. — Oskrbnina bi znašala okoli 325 dinarjev na dan.

Rejniški center je verjetno prvi poskus v Jugoslaviji. Ustanova naj bi bila vsaj nekaj časa proračunska, potem pa na vsak način ustanova s samostojnim financiranjem. Del stroškov za oskrbno bi prevzel tudi Zavod za socialno zavarovanje.

Kljub temu pa, da bi bila rejniška služba najboljše organizirana, bodo otroški domovi še vedno potrebni in bi bilo zelo napak, če bi jih začeli ukinjati. Tudi v Kranju, kjer je domov že tako malo, odbor za zaščito matere in otroka ne bi mogel pristati na kakršnokoli ukinitve letih.

Obširen dnevni red

Cetrtek, 10. marca.

Jutri dopoldne bo v Kranju 29. skupna seja obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora z obširnim dnevnim redom. Odborniki bodo predvsem obravnavali odlok o najvišji tarifi za dimnikarske storitve, sklepali o ustanovitvi vajenske šole za pletilsko stroko v Kranju in razpravljali o garancijskih izjavah za nekatera podjetja in sestava v kranjskem okraju. Razen teh točk dnevnega reda pa bodo odborniki razpravljali še o številnih drugih manj važnih točkah.

Po skupni seji obeh zborov bo zasedanje okrajnega Zbora proizvajalcev, kjer bodo odborniki razpravljali o spremembi odloka o potrditvi zaključnega računa Mlinskega podjetja v Škofji Loki za leto 1953, nadalje bodo odborniki sklepali o spremembi stopenj plačnega sklada za nekatera podjetja, in o pritožbi Fotoservisa v Kranju zaradi sestave delovnih mest.

pismeno obrazložena priporočila. V zvezi s tem so odborniki grajali tudi sedanji način gradnje stanovanj, češ da so za sedanje razmere preveč razkošna in draga. Za isti denar bi lahko gradili več stanovanj, ki bi bila prav tako sodobna.

Ker je potekla enoletna mandatna doba svetom pri ljudskem odboru mestne občine, so odborniki potrdili svete skoraj v istem sestavu, kakor so bili lani. Presodili so še otroški vrtec na Jesenicah v proračunsko ustanovo.

Ob koncu so imenovali še finančnega inšpektorja in rešili nekaj pritožb ter drugih tekočih vprašanj.

Zasedanje Zbora proizvajalcev

Preteklo soboto dopoldne je bilo v Kranju zasedanje okrajnega Zbora proizvajalcev.

Ta je obravnaval samo eno točko dnevnega reda in sicer probleme pri sestavi novih tarifnih pravilnikov. Odborniki Zbora proizvajalcev so bili seznanjeni z delom okrajne komisije za plače ter so razpravljali o kvalifikacijah in razponih v tarifnih pravilnikih, o normah, premijah itd.

TARIFNI PRAVILNIK NA JESENICAH V RAZPRAVI

V Železarni od 30-78 din na uro

Še vedno je čutili »uravnilovske« težnje posameznikov

Na torkovi seji Osrednjega delavskega sveta jeseniške Železarnice so začeli razpravo o novem tarifnem pravilniku, ki ga je pripravila posebna komisija v zvezi z uvajanjem novega plačnega sistema. Člani delavskega sveta so imeli predvsem nalogo načelno obravnavati novi pravilnik, v kolikor so se strinjali z razdelitvijo obravnavega plačnega sklada.

Prav tu pa je bilo več različnih mnenj, nekateri so trdili, da je preobčuten razpon med plačami posameznih kvalificiranih delavcev, drugi so zatrjevali, da je pravilen itd. Vendar ta vprašanja v Železarni še ne bodo kmalu rešena, kajti dosedanja izenačevalna politika se je le premočno zakoreninila v mišljenje nekaterih ljudi. Tako še v naprej ne bo ustreznih razponov, ki bodo še po novem tarifnem pravilniku v razmerju 1 : 2,8, medtem ko je bil ta

Iz vsebine

DESET URNI DELAVNIK

Igra z ognjem

Odmev na reportažo »Ocena: slabo«

Kmetijski svetovalec

O KMECKIH HRANILNICAH

Nesorazmerje v povprečnih plač

Družinski pomenki

Vzgojni pomenki

POT PRESERNOVEGA GLEDALIŠČA

O nogometaših iz Senčurja in strelcih na Gorenjskem

S sodišča

KRIK IZ NOČI

IZID ŽREBANJA DRŽAVNE LOTERIJE

Letošnja muhasta zima je preprečila eno največjih tekmovalnj na 80-metrski skakalnici v Plarici.

Vedno več lepih nagrad

V kratkem bomo zaključili z nabiranjem nagrad za veliko nagradno žrebanje »Glasu Gorenjske«. Se v prihodnji številki bomo objavili nove nagrade, nato pa s seznamom zaključili. Rok za vplačilo naročnine bo potekel 15. marca. Uprava našega lista pa je že pričela sestavljati imenik starih in novih naročnikov, ko so plačali naročnino za tekoče leto.

Nagrade so izredno lepe in bogate ter bo prav vsak srečni izžrebaneec lahko vesel. Največ zanimanja bo seveda za dva radlo aparata, pa tudi druge nagrade niso nič manj lepe. Uredništvo našega lista je del nagrad razstavilo v izložbi knjigarne »Simon Jenko«, kjer si jih lahko ogledate in ocenite.

Veliko nagradno žrebanje bo javno in se ga bodo lahko udeležili prav vsi naši naročniki in prijatelji. Zelo verjetno bo žrebanje 26. marca v veliki dvorani Zadrúžnega doma na Primskem. Razen žrebanja pa pripravljamo vsem našim prijateljem še eno presenečenje, kar pa je zaenkrat še skrivnost našega uredništva. Seveda pa bomo tudi to skrivnost pravčasno odkrili. Le pridno berite naš list!

V preteklem tednu smo zopet dobili nekaj lepih nagrad, ki bodo gotovo razveselile naše naročnike, saj se je s tem povečala možnost izžrebanja. Podjetje »Odeja« iz Skofje Loke je darovalo prešito svilen odejo, tovarna klubukov »Sešir« iz Skofje Loke, 3 klubuke, trgovsko podjetje »Tkanina« iz Kranja, 4 moške popelinaste srajce, tovarna čevljev »Planika« iz Kranja, 3 pare čevljev, podjetje »Roleta« Kranj, kompletno dvokrilno (dvodelno) okno z roletom, Industrija bombažnih izdelkov Kranj, 3 metre blaga, Slaščičarna-Kavarna Kranj, torto, Brivsko frizerski salon Kranj pa bo srečni izžrebani napravil hladno ondulacijo.

Toliko zaenkrat o novih nagradah. Ponovno opozarjamo naše naročnike, da redno zasledujejo naša poročila o žrebanju in nagradah, da ne bodo prezrili, kdaj in kje bo veliko nagradno žrebanje »Glasu Gorenjske«.

J. P.

CANGKAJSEK BO BRANIL
KVEMOJ IN MACU

Izvedelo se je, da je Cang-
kajsek v razgovoru z Dulle-
som izjavil, da ne bodo kuo-
mintanske sile brez borb za-
pastile otokov Kvemoj in
Macu.

BURMANSKI MINISTER
V BEOGRADU

Po obisku v nekaterih ev-
ropskih deželah, je prišel
v Beograd minister za agrar-
no reformo Burme g. Thakin
Thin. Izjavil je, da bo med
bivanjem v Jugoslaviji pro-
učil naše uspehe na gospodar-
stvarnem področju, zlasti v
kmetijstvu. Izrazil je prepi-
čanje, da bodo gospodarski
stiki med Jugoslavijo in Bur-
mo čedalje tesnejši.

HARRYMAN NAMESTO
EISENHOWERJA

Predsednik nacionalnega od-
bora demokrat. stranke ZDA
Paul Butler je izjavil, da po
vseh deželah govore o tem, da
bo Avrell Harryman nemara
kandidiral za predsednika
ZDA na volitvah leta 1956.

ATENTATI V MAROKU

V Kasablanki so bili pre-
tekli teden trije atentati, pri
katerih je bil en ubit, 11 pa
ranjenih. Pri eksploziji bombe
pred neko policijsko po-
stajo, je bilo ranjenih pet
stražarjev in pet Maročanov,
medtem ko je druga bomba
ranila enega človeka.

KOMISAR V NABREŽINI

V nasprotju z londonskim
sporazumom o Trstu je trža-
ška prefektura pretekli po-
neдельник imenovala izrednega
komisarja za devinsko-nabre-
žinsko občino ker je občinski
svet na svoji izredni seji
soglasno odklonil ultimativ-
no zahtevo prefektura, da li
dal gradbeno dovoljenje or-
ganizaciji italijanskih prisel-
jencev iz nekdanje Julijske
krajine in Dalmacije. Ta or-
ganizacija namerava zidati v
Sesljanu begunsko naselje, ki
bi sprva obsegalo 25, kasneje
pa 75 štirinastanovanskih hiš,
v katere bi se vselilo okoli
1200 ljudi italijanske narod-
nosti.

Izredni komisar je po pro-
učitvi vseh spisov, podpisal
gradbeno dovoljenje, ki bo
izstavljeno tej organizaciji.

V tržaški demokratičnih
krogih označujejo ravnanje
tržaške prefektura kot skraj-
no nedemokratično in nepravi-
čno.

NOVA KOALICIJA

Tajnik demokratičnih sin-
dikatom Pastore, je prevzel
pobudo za zблиžanje demokr-
atske in socialistične stran-
ke Italije, da bi ustvarili ter-
ren za novo koalicio v pri-
meru padca sedanje vlade.
Poudaril je potrebo enotnega
sindikalnega gibanja v Italiji
in skupne akcije demokristja-
nov in socialistov.

Ze 14 dni zaseda v Londonu
ožji odbor razorožitvene komi-
sije OZN. Zasedanja odbora so
tajna, zato v časopisih ne za-
sledimo obširnejših poročil o
njegovem delu. Le »intelligent-
nemu domnevanju« urednika
angleškega kominformističnega
časopisa »Daily Worker« se
imamo zahvaliti, da smo koli-
kortoliko poučeni o stvareh, o
katerih se na sestankih — ki
jih je bilo doslej že 5 — raz-
pravlja.

Zgodila pa se je ta stvar ta-
ko, da je že dan po prvem se-
stanku ožjega odbora »Daily
Worker« objavil celoten pred-
log sovjetske vlade, ki zglada
takole:

1. uničenje vseh zalog atom-
skih in vodikovih bomb; 2. upo-
raba atomskega gradiva v mi-
roljubne namene; 3. obveza ve-
lesil, da ne bodo povečale voj-
nih učinkov nad raven, ki je
bila v začetku tega leta in 4.
ustanovitev mednarodnega na-
dorstva, ki bi preverilo, ali so
bili ti ukrepi izpolnjeni.

Popolnoma jasno je, da ured-
nik »Daily Workerja«, kljub ne-
vem kakšni inteligenci, ni mo-
gel izvitih teh predlogov iz ma-
lega prsta. Zato je že v začetku
konference prišlo do zamere,
češ, sovjetski »skolega« krši spo-
razum o tajnosti sej ožjega od-
bora za razorožitev. To je bil
prvi slab znak za nadaljnje
razgovore, ki so se že itak za-
čeli v vzdušju obojestranskih
groženj z atomskim orožjem.
Toda bolj škot zaradi izjave

Deset urni delavnik

Nekaj zanimivih števil iz ankete o življenju vajencev

Zadnje čase, ko razpravljamo o najrazličnejših problemih
v naših podjetjih, in ko se vedno bolj zanimamo za življenje
vsakega posameznika, uporabljamo običajno anketiranje. Tako
je Okrajni sindikalni svet za Gorenjsko razpisal anketo o pre-
hrani delavcev v nekaterih podjetjih v Kranju. S 1. aprilom
bo nova delavska restavracija, katero je pomagala ustanoviti
ravno izvedena anketa, že odprta. Tako so tudi na Vajenski
Soli v Kranju razpisali anketo, v kateri so zajeli prav vseh
353 vajencev. Številke, ki jih navajamo iz ankete, so zanimive
in nam v nekaterih primerih razkrivajo resno stanje nekaterih
vajencev. Zato ima pričujoči članek namen zainteresirati od-
govorne činitelje za ta pereči družbeni problem.

Verjetno le malokdo izmed
nas ve, koliko vajencev hodi
peš na delo in z dela in koliko
se jih vozi. Naj povedo števil-
ke: 3 km daleč hodi peš na delo
138 vajencev, od 3-5 km 21 va-
jencev, 7,5 km 1 vajenec; do
3 km daleč se vozi 13 vajencev,
od 3-6 km 56 vajencev, od 6-9
km 47 ter nad 9 km 76 vajen-
cev. Med slednjimi je velika ve-
čina takih, ki se vozijo več kot
12, ali celo 30 km. Eden pa se
vozi celo 30 km daleč na delo
s kolesom; poleti je takih pri-
merov celo več.

Vsakdo pač misli in to je tudi
z zakonom predpisano, da tra-
ja delovni dan 8 ur. Vendar bo-
ste iz naslednjih podatkov vi-
deli, da to nekateri delodajalci
ne upoštevajo: v državnih obr-
atih dela 7,5 ur 5 vajencev (to
so predvsem vozači); 8 ur dela
176 vajencev, 8,5 ur 13 vajen-
cev, vendar delajo le ti ob so-
botah do 12. ure. Od 9 do 12
ur (!!) delata 2 vajenca v Mest-
ni klavnicli.

Pri zasebnih obrtnikih pa je
položaj precej drugačen. saj ima
8 urni delovni čas 87 vajencev,
8,5 urni 11 vajencev, 9 ur dnev-
no dela 23 vajencev, 9,5 ur 7
vajencev, 10 ur je zaposleno 21
vajenec; 11 oziroma 12 ur na
dan pa delajo 3 oziroma 5 va-
jencev.

Smrtna nesreča

Konec februarja je pred Zi-
rovnico povozil osebni vlak, ki
vozi popoldne z Jesenic v Ljub-
ljano, komaj 2 leti starega otro-
ka, sinčka monterja podjetja
Elektromontaža iz Maribora. —
Otrok se je igral v bližini pro-
je in mu je lokomotiva prizade-
jala več težjih poškodb. Kmalu
po prevozu v bolnišnico je otrok
izdihnil.

Ta težka nesreča naj bo še en
opomin staršem.

Odgoditev volitev v delavskih svetih

Izvršni svet Ljudske skupšči-
ne LRS sporoča po naročilu
Zveznega izvršnega sveta, naj
se do objave zveznega predpisa
o podaljšku funkcije dobe de-
lavskih svetov odloži razpisova-
nje in izvajanje rednih volitev
delavskih svetov za leto 1955, ki
so bile odrejene z odlokom o
določitvi roka za razpis rednih
volitev delavskih svetov, objavl-
jenem v Ur. l. LRS št. 7-42/55.
Eventualno že izvedene volitve
ostanejo v veljavi.

IZ SEKRETARIATA IZVRŠNEGA SVETA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Menda bi bila razlika v de-
lovnem času v marsikaterem
primeru še bolj porazna in očit-
na, če bi vajenci tudi res od-
govarjali na postavljena vpra-
šanja odkritosrčno in brez stra-
hu. (Ena vajenka je izjavila, da
dela dnevno 8 ur, ob sobotah
10 in v nedeljo 5 ur. Druga de-
la dnevno 8,5 ur, ob sobotah
15 ur in v nedeljo 5 ur.) Le iz
teh dveh primerov lahko ugot-
ovimo, da nekateri obrtniki
kljub vsem predpisom še ved-
no močno izkoriščajo vajence.
Razen tega pa so ravno ti va-
jenci prikrajšani tako za po-
čitnice kot za redni dopust.

Preidimo sedaj na prehrano

Še nekaj zanimivosti iz lanskoletne tržiške kronike

V lanskem letu je izdal LO-
MO Tržič kar 18 odlokov z za-
konsko veljavnostjo. Lanj je
ostvaril Tržič namesto planiranih
1.593.601.000 din kar 2.557
milijonov 40.000 din dohodkov.
Tako visok presežek dohodkov
je bil možen zaradi večje de-
lovne storilnosti (v manjši me-
ri), in pa zaradi konjunkturnih
dobičkov in prenosko postavljenih
planov gospodarskih organi-
zacij. Od ostvarjenih dohod-
kov, bi po planu lahko ljudski
odbor porabil 124.956.000 din, de-
jansko pa je »zapravil« 129 mi-
lijonov 672.000 din in bo zato
stopil v novo proračunsko leto z
določenim primanjkljajem. Iz
proračunskih sredstev so dali
za prosveto in kulturo 22.612.000
din, za socialno-zdravstveno za-
ščito pa 12.232.000 din in za držav-
no upravo pa 13.946.000 din.

Splošnih socialnih podpor je
izdal LOMO lanj v znesku 2
milijona 87.000 din, enkratnih
podpor za 438.000 din, žrtvam
fašističnega terorja 186.000 din,
kadrovskih podpor v znesku
89.000 din, dijaških podpor za
810.000 din, za otroke po domo-
vih 139.000 din, za mlečne ku-
hinje 367.000 din.

V Domu oskrbovancev v Tr-
žiču je 32 oseb.
Lanj je bilo na področju Tr-
žiča 56 oseb pod skrbništvom,
od teh 16 odraslih in 40 otrok,
od katerih 12 otrok padlih bor-
cev. Posebno skrb so posvetili
otrokom padlih borcev in žr-
tvam nacističnega nasilja. Vsem
tem je LOMO dajal štipendije.
V otroških jasli imajo prostora
za 31 otrok, toda jasli niso
bile vedno polno zasedene. —
Zakaj?

Investicijskih izdatkov je imel
LOMO lanj 80.875.000 din. Od
tega je dal za gradnjo stanov-
anj 39.586.000 din, za komunali-
ne naprave 31.782.000 din, za
načrte 2.332.000 din, za gradnjo
planinskih naprav 2.200.000 din
in za kredite gospodarskim or-
ganizacijam 3.832.000 din.

Razen vseh navedenih sred-
stev je LOMO Tržič od razpo-
ložljivih 5.300.000 din gozdnega
sklada uporabil 4.533.000 din za
gozdno gospodarska dela.

Na področju Tržiča deluje 47
gospodarskih organizacij social-
ističnega sektorja, 11 finančno
samostojnih zavodov, nadalje
105 zasebnih obrtnih in 9 za-
sebnih gostinskih obratov. Lanj
so v Tržiču na novo ustanovili
15 gospodarskih organizacij v
likvidacijo pa je šlo šest pod-
jetij, medtem ko je bila v enem
postavljena pristna uprava.

Kot smo v našem listu že poročali, bo 21. in 22. maja v
Kranju veliko praznovanje delavske mladine. V teh dneh se
bodo v Kranju zbrali mladi delavci z vse Slovenije kjer
bodo slovesno proslavili 10 let osvoboditve. V pripravih na
praznovanje »Deset let v svobodi«, bodo mladinski aktivni po-
podjetjih širom po Sloveniji prirejali različna predav., športna
tekmovanja, kulturne prireditve in nastope. Na sam praznik pa
bodo najboljše skupine nastopile tudi v Kranju in bližnji
okolici.

Da bi bile priprave na praznovanje delavske mladine v
Kranju čimboljše in čimbolj množične, ter da bo o njih se-
znanjena tudi naša javnost, bo naš list v današnji številki pri-
čel z objavljanim vesti o delu in pripravih mladinskih orga-
nizacij z vse Gorenjske. Mladinski aktivni naj o svojem delu
čim več pišejo in poročajo, vse prispevke pa naj pošljejo OK
LMS v Kranju ali pa kar neposredno našemu uredništvu.

IZ JESENISKE ZELEZARNE

Na Jesenicah je bil pretekli
meseč ustanovljen Klub mladih
proizvajalcev, prvi te vrste v
naši domovini. V klubu se bo-
do mladi delavci seznanjali z
vsemi uspehi naše notranje in
zunanje politike, z napredkom
v našem gospodarstvu in s pro-
blemi, s katerimi se moramo še
vedno boriti. Na ustanovnem
posvetu je sodelovalo okoli 40
mladih tovarišev in tovarišic. Z
udeležbo sami niso povsem za-
dovoljni, vendar so prepričani,
da bodo z resnim delom pridobi-
li širok krog mladine.

V program svojega dela so
vključili zaenkrat šest pred-
avanj in prav toliko ekskurzij.
Med najbolj zanimivimi pred-
avanji naj omenimo predavanje
predsednika OLO Radovljica
tov. Milana Kristana, ki bo
mladim delavcem govoril o vlo-
gi komun v našem socialistič-
nem in demokratičnem razvoju.
Nič manj zanimiva ne bodo
predavanja direktorja Zelezar-
ne o družbenem planu, tovariša
Bogdana Homovca o tehnolo-
škem procesu v Zelezarni in
tov. Knafliča o del. upravljanju
in gospodarski dejavnosti v Je-
seniški komuni. Vsa predavanja
pa bodo spremljana s strokov-
nimi in tehničnimi filmi, ki jih
bo posredovalo Društvo inžen-
irjev in tehnikov.

Razen predavanj, bo klub
mladih proizvajalcev organizi-
ral, kot smo že rekli tudi eks-
kurzije. Med drugim si bodo
mladi delavci ogledali tehnični
muzej na Jesenicah, tovarno
»Plamen« v Kropi, »Iskro« in

SODELOVALI BODO NA RAZSTAVI

Prav gotovo sodi mladinski
aktiv kranjske Mlekarske Šole
med najbolj delavne. Teško naj-
demo prireditev, kjer ti mla-
dinci ne bi sodelovali. Narava
dela jim sicer otežkoča inten-
zivnejše kulturno delo, zato pa
so toliko bolj marljivi šport-
niki. V okviru priprav za maj-
sko praznovanje bodo organi-
zirali dva dvoboja v odbojki in
sicer z gumarsko in puškarsko
šolo. Nogometna sekcija bo od-
grala nekaj tekem z vajenski-
mi šolami v Kranju, šahisti pa
se bodo na desetih deskah pe-
merili z istimi tekmeči kot v
odbojki.

Razen tega pa ne bodo pozab-
ili na predavanja. Do prazno-
vanja bodo imeli tri predava-
nja o naši notranji politiki in
gospodarstvu in o pomenu po-
tovarjanja predsednika Tita v
Azijo. Za republiško razstavo
učencev strokovnih šol, ki bo
v Kranju v dneh slavlja, bodo
pa pripravili svoje posebne pro-
izvede.
Toliko za danes o pripravah
mladinskih aktivov na veliko
praznovanje delavske mladine
v Kranju, prihodnjič pa še o
drutih.

V Kamniški okolici so snežni zameti ovirali promet

Snežni zameti so povzročili
velike ovire v prometu v vsej
kamniški okolici. Cesta čez Cr-
nivec je bila dalj časa nepre-
hodna. Z velikimi naporji so se
lotili očiščevalnih del, saj gre
českaj na Crnivec po ostrih
ovinkih 902 m visoko, snega pa
je bilo v tej višini še več kot
v dolini. Avtobus na progi Ce-
lje—Ljubljana, ki vozi čez Tu-
hinjsko dolino, si je s težavo
utrl pot po strmeh Kozjaku,

kjer v ponedeljek jutraj ceste
še niso očistili. Pri manevran-
ju na strmini je šofer pokar-
jal izredno hladnokrvnost in
srečno spravil avtobus na vrh,
čeprav je bila nevarnost, da
zdrži po strmeh bregu. Kakor
je hvalevredna ta vna, smo
kljub temu mišljenja, da bi v
takih snežnih prilikah avtobus
ne smel voziti po tako nevarnih
strminah, dokler cesta ni očis-
čena in usposobljena za pro-
met.

Ljudje in dogodki

Igra z ognjem

Variacije na temo: Titov govor v Ljudski skupščini

kje je skrta past. Ko so n. pr.
prišli v javnost zgoraj naštetih
sovjetski predlogi o razorožitvi,
so se kot mrhovinarji vrgli na-
nje razni komentatorji in kom-
binatorji in jih ogledali do ko-
sti. Kar tekmovali so, kdo bo
odkril v njih več ukan, ki tječe
za »lepimi frazami«. Takoj so
»spogruhtali«, da tič zajec za
tretjo točko sovjetskega pred-
loga. Da hočejo Sovjeti s klav-
zulo, naj ostanejo vojni efekti-
vi na ravni 1. 1. 1955, preprečiti
nemško oborožitev. Razen tega
so našli v predlogu še nešteto
drugih dvomljivih mest. Zato je
bil sklep kot na dlani: predlog
ni zanič! Prav tako se godi s
kakršnimkoli zapadnim predlo-
gom na vzhodu.

Razumljivo je, da v takem
vzdušju o neki konstruktivni
politiki ne more biti več govo-
ra. Tekmovanje v tem, kdo bo
koga prelislil z raznimi nota-
mi, apeli, razglasili, predlogi ipd.,
je privedlo do tekmovanja tudi
v tem, kdo bo koga prehitel v
izdelavi še močnejšega in še
strašnejšega orožja kot je atom-
ska bomba. Tu se drže pravila,
da kdor ima več orožja in straš-
nejše orožje, toliko laže »raz-

govarja« z zavezniki in se to-
liko samozavestnejše lahko po-
gaja z nasprotniki. Argumenti
moči so torej v mednarodnih

odnosih zamenjali moč argumen-
tov.

Kako protislovno zveni dej-
stvo, da je prav v času, ko za-
seda v Londonu ožji odbor za
razorožitev, sklenila britanska
vlada izdelati vodikovo bombo.
Churchill je v svojem govoru
dejal, da pomeni ta ukrep vla-
de »obrambo z zastraševanjem«.
Torej: kolikor boš ti mene, to-
liko bom jaz tebe!

Dobro! Toda, kaj če ne bi

nihče nikogar? Tako se danes
sprasujejo miroljubni ljudje po
svetu. Kaj, če bi že enkrat pre-
nehala biti vodikova bomba me-
nilo za odnose med državami?
Kaj če bi začeli razgovarjati,
ne da bi pri tem imeli neke
zahrbtno misli?

Edino pošteno odnosi in pošte-
no razgovarjanje lahko privede
svet iz slepe ulice! Pot k take-
mu sodelovanju pa je pot med-
narodnega zaupanja, spoštova-
nje neodvisnosti držav in pri-
jateljsko sodelovanje med na-
rodi. To je pot miroljubne ko-
eksistence.

Ni čudno, da je svet s tako
pozornostjo sprejel govor pred-
sednika republike tovariša Tita,
ki ga je imel pretekli ponedel-
jek v Zvezni ljudski skupščini.
Iz njegovega govora se namreč
jasno vidi, kam bo prišel svet,
če bomo še naprej urejali od-
nose v njem skozi bloke. Danes
ljudje v svetu občutijo mo-
rečo skrb, ki jih navdaja ob
pomisli na strašno rušilno moč
atomov, namesto, da bi se od-
dahnili zaradi epohalnega od-
kritja nove cene pogonske
sile.

Politika aktivne koeksistence
pa odpira ljudem po svetu ne-
ve perspektive, atomom pa od-
reja mesto v tehniki, ki bo v
njihovo pomočjo napredovala
tako, da bodo kaj kmalu izgle-
jene vse razlike med razvitimi
in manj razvitimi državami.
Koeksistenca je v resnici pe-
stala vest miroljubnega člove-
stva.

Kmečke hranilnice

nova oblika varčevanja

V letu 1954 je kmetijsko združenstvo pričelo z organizacijo zadrugnih hranilnic in posojilnic. Že v prvih mesecih poslovanja so zadrugne hranilnice in posojilnice dosegle zadovoljive uspehe in opravile svoj obstoj. Danes je v Sloveniji 12 hranilnic, v katerih je naloženih okoli 400 milijonov dinarjev hranilnih vlog.

Da bodo zadrugne hranilnice in posojilnice še uspešneje posle v razvoj kmetijskega gospodarstva je nujno, da svoje poslovanje približajo zadrugam, oziroma njenim članom. To pomeni, da moramo z organizacijo hranilnic - kreditnega poslovanja pričeti pri zadrugnih članih kmetijskih zadrug.

Sedanje hranilno - kreditne odseke pri kmetijskih zadrugah je treba organizacijsko urediti tako, da bodo razen zbiranja hranilnih vlog lahko opravljali tudi obračunsko službo med zadrugo in njenimi člani. Slednje narekuje, da se mora pri zadrugah hranilno - kreditno poslovanje izločiti iz blagovnega poslovanja zadruge, kar pomeni, da bi se poslovanje hranilnic - kreditnega odseka, ali »KMEČKE HRANILNICE« kakor ga bomo v prihodnje imenovali, vodilo posebej, vendar v sodelovanju z zadrugo.

Poslovanje kmečke hranilnice sodi v neposredno dejavnost kmetijske zadrugne in bodo dejanske hranilnice članov kmetijske zadrug, z razliko od zadrugne hranilnice in posojilnice, katero so ustanovile zadrugne in OZZ za svoje denarno poslovanje. Kakšne naloge bo imela kmečka hranilnica? 1. Poučevala bo kmečko prebivalstvo o pomenu organiziranega denarnega varčevanja in propa-

giralno zbiranje prostih denarnih sredstev na podeželju. 2. Dajala bo posojila članom kmetijskih zadrug v gospodarske in potrebne namene.

3. Opravljala bo obračunsko službo med zadrugami in zadrugo na osnovi obračunske knjžice. (Obračunske knjžice v zadrugnem kreditnem poslovanju ne smemo zamenjati z nabaavnimi knjžicami, ki jih imajo potrošniki v nekaterih trgovinah.)

Vsak član zadruge bo lahko imel pri kmečki hranilnici svoj tekoči račun, s pomočjo katerega bo lahko posloval z zadrugo. Denar naložen pri kmečki hranilnici na tekočem računu, se bo obrestoval po obrestni meri, ki jo bo določil sam upr. odbor hranilnice. Zadrugniki pa bodo s svojega tekočega računa lahko plačevali vse obveznosti do zadrugne in skupnosti (davki).

V primerih, ko ima zadruga večje potrebe, kot mu jih dovoljujejo lastna denarna sredstva, bo lahko dobil pri hranilnici posojilo za gospodarske ali potrebne namene v višini 75 odstotka vrednosti kmetijskih pridelkov, ki jih je v preteklem letu prodal zadrugi. Posojila, ki jih bo dajala kmečka hranilnica bodo kratkoročna. V primerih, da zadrugnik želi dolgoročno posojilo, bo vložil prošnjo za Zadrugno hranilnico in posojilnico. Le-ta mu bo odobrila posojilo v okviru njegove plačilne zmogljivosti, seveda upoštevaje njegov odnos do kmečke hranilnice. Posojilo, ki ga bo zadrugnik najel pri kmečki hranilnici bo odplačeval z drugimi sredstvi kmetijskih pridelkov.

Zadrug. hranilnica in posojilnica bo dajala posojila za vse namene, vendar z različnimi obrestnimi merami. Za kmetijsko - proizvodne namene po nižjih, za izrazito nekmetijske namene pa po višjih obrestnih merah.

Svoj tekoči račun pri kmečki hranilnici, bo lahko nadzoroval vsak zadrugnik sam z obračunsko knjžico, ki bo nekakšna vez med hranilnico, zadrugnikom in zadrugo. Važno je poudariti, da se bo z obračunsko knjžico rešilo tudi pereče vprašanje prodaje blaga zadrugnikom na kredit v poslovalnicah kmetijskih zadrug. Čeprav je ta način prodaje prepovedan, je vendar še zelo razširjen.

Dušan Roblek

Težave „Kovinarja“

Dosti je težav, ki tarejo to mlado podjetje. Ustanovljeno je bilo lansko leto z voljo in z mnogimi željami in obljubami; ima tudi vse možnosti razvoja, vendar mu je pomoč usahnula pravzaprav ravno takrat, ko bi jo podjetje najbolj potrebovalo. Od lanskega leta obljubljenih 12 milijonov, je »Kovinar« dobil od Ljudskega odbora mestne občine v Kranju le 4 milijone dinarjev kredita. Kako bo z letošnjimi investicijskimi sredstvi, še prav nič ne vedo. Prepričani so, da bodo tudi letos deležni vse podpore ljudskega odbora in ostalih gospodarskih organov, v kolikor bodo pač razpolagali z denarjem v zadostni meri. Vendar zaenkrat še zelo slabo kaže. In še nekaj! Brez livarne, katero imajo v načrtu že od vsega začetka, pravijo, ne bodo mogli naprej!

Kmetijski svetovalec

Zakaj izumirajo češnje na Gorenjskem

Pri Kmetijski zadrugi v Škofji Loki deluje že dalj časa zelo prizadevno Sadjarsko društvo, ki z raznimi predavanji in praktičnimi posegi na terenu skrbi za strokovni dvig te zelo važne gospodarske veje. Društvo bo v kratkem priredilo tudi tečaj za gospodinjice - vrtničarice, kar je potrebna pobuda in jo toplo pozdravljamo.

Danes objavljamo prispevek **Jožeta Tavčarja**, sadjarja člana društva, o gojitvi češnjevitih dreves v sadovnjakih na Gorenjskem:

Ko sem bil mlad, se spominjam, da je bilo pri nas še mnogo starih češnjevitih dreves, tudi divjih drobnic ni manjkalo, ki so bile za nas otroke, neprepovedan sad, le zaradi pomečkane trave so nas včasih preganjali. Danes so stara češnjeva drevesa le še po naših samotnih hribovskih kmetijah, divje češnje pa že povsod mlade posekajo.

Kje je vzrok, da je pri nas vedno manj češenj? Reklj boste: »Tega so krivi požrešni otroci!« Pa ni tako! Kriv je naš egoizem. Največ češenj se poseka v prvi jezi, ko nepridipravl oberejo češnje ter polomijo veje in pomečkajo travo. Čim manj je češnjevitih dreves, tem huji so napadi otrok na prvi sad. Če imate češnjevo drevo ter vas doleti tako otroško »rabutanje«, pomislite prej, predno sežete po sekiri, da ste bili tudi vi nekoč otrok in ste si želeli ta prvi pomladanski sad.

Češnja vzgojiti je lahko. Po vseh gozdovih najdemo divje mlade češnje. Na te si lahko cepimo zlahkaj češenj. Divjakl rdečih drobnic so bolj rastoči od črnih. Najboljše divjake pa do bimo, če posejemo koščice romanen hrustavk. Divjaki teh nisi podvrženi smoliki. Cepljena češnja ne potrebuje nobene nega, pač pa je zelo hvaležna za gnojno zemljo. Ob robu njive češnje najbolj rodijo, ker iz njihve srkajo korenine potrebno hrano.

Nobenega sadja pri nas ne primanjkuje tako, kot ravno češnji. Po navadi so češnje dražje od drugega sadja. Imajo pa to slabo lastnost, da so zelo zamudne za obiranje.

Velik škodljivec češenj je češnjeva muha. Ta nam napravi plodove neužitne pri najboljšem okusu in zrelosti. Ko češnja cvete, zanese češnjeva muha na cvetni betič jajčeca, iz katerih se po 6 do 7 tednih razvije črv ter uniči plod. Črvičnost se zelo omeji s tem, če se drevo pravočasno škropi. Pri nas na Gorenjskem, se črvičnost začne okoli 15. januarja in traja do 15. julija. Češnje, ki zo-

rijo pred 15. junijem, niso podvržene črvičnosti, ker v njih črv še ni imel zadosti časa, da bi se razvil.

Za Gorenjsko so najprimernejše češnje: **zgodnja iz Marke**, pri nas najprej zori. Je temnordeča, mehka češnja. Plod je srednje debel ter zori okoli 25. maja.

KASSINOVA ZGODNJA je črna, mehka, debela, rodovitna, zelo okusna in sočna še brez črvičnosti. Zori okoli 8. junija. Je najboljša od mehkih češenj.

HEDELFINSKA HRUSTAVKA: Nekateri jo imenujejo tudi Napoleonova češnja. Je rdeča, zelo zrela je temnordeča. Plodovi dosežejo več kot 3 cm debelosti. To je najdebelejša hrustavka ter v polni zrelosti zelo črvena, zato se trga na pol zrelo. Zori okoli 25. junija. Zelo dobra je za vkuhavanje zaradi svoje debelosti. Priporočljiva je za množično sajenje. Dunajska hrustavka je rdeča, debela, zelo okusna ter izredno rodovitna z bolj kratkim pecljem. Zori okoli 5. julija. Pri nas še bolj malo razširjena sorta, toda povsod se je prav dobro obnesla, posebno zaradi svoje rodovitnosti in dobrega okusa, je ripočljiva za množično sajenje.

STANGERSKA HRUSTAVKA: Tako jo imenujejo v naših Škofjeljskih hribovih. Je črna, zelo debela sorta in tudi rodovitna. Zori okoli 10. julija. Okusna ni preveč, ker ji primanjkuje nekoliko sladkobe, ima pa veliko prednost v tem, da v dežju ne razpoka. Kot bolj višinska, pozna češnja, se v naših hribovih zelo hitro širi ter je od hribovskih vrst najbolj trpežna.

iz Jarš

Pred nedavnim je bil v Parnici Količevo občni zbor Zdruga strojnikov in kurjačev — podobora Jarše. Obisk je bil zelo majhen, le članstvo iz tovarne »Stol« na Duplici se je vabilu polnoštevilno odzvalo. Občni zbor je otvoril in podal letno poročilo predsednik tovariš France Stefanja iz Kamnika.

Na zboru je bilo ugotovljeno, da je na okoliših podobora še veliko strojnikov in kurjačev, ki še niso vključeni v to strokovno združenje. Udeleženci so sklenili, da bodo pritegnili vse svoje stanovske tovariše v organizacijo.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

slovalnici št. 10 pa bi po predlogu prišel Pavle Sajovic.

V razpravi so povdarili, da bomo prihodnje leto, kako pereč je v mesarski stroki problem kadra. Nihče od sposobnih mladit vidi noče iti za mesarskim varjenca — zato so sekači večina starejših ljudje, ki so bili s podružabljenjem svojih mesnic prizadeti — in danes na ta ali oni način skušajo zaslužiti še izven rednih prejemkov ter še ne čutijo z našo družbo tako, kot ostali delavci.

Zato bi morda res bilo mnogo boljše (tako trdijo tudi v Mestni klavnici), če bi v središču mesta bile le dve (ena na enem, druga na drugem koncu) modern in higiensko urejeni mesnici z več sekači, blagajničarkama in sposobnima, postojenima in naprednima poslovodjima. Na ta način bi bila kontrola s strani podjetja mnogo lažja, postrežba hitrejša in zaradi modernih prostorov tudi bolj higienična.

Razprave in debate na sestanku upravnega odbora so nas prepričale, da se v Mestni klavnici dobro zavedajo odgovorne naloge in da so pravilno razumeli naš članek in težnje potrošnikov. Treba bo samo odločneje stopiti naprej in ne postavljati osebnosti pred interese celotne družbe. V tem jih bodo podprli vsi, ki iskreno in pošteno žele napredka našemu socialističnemu gospodarstvu.

Nesorazmerje v povprečnih plač v tekstilni industriji

Komisija, ki so analizirale stanje tarifnih postavk v proizvodnih podjetjih na Gorenjskem so ugotovile, da imajo nekatera proizvodna podjetja v svojem obračunskem plačnem skladu še določene rezerve. To so predvsem podjetja tekstilne industrije. Podkomisija je tekstilno industrijo, ki ureja probleme v tekstilni industriji, pa je drugačnega mnenja in zastopa v večji meri stališča podjetij. Osnovni problem, razviden iz razprav v podjetjih, se suče okoli povečanja obračunskega plačnega sklada. To pa lahko zavede kolektive in komisije, ki bi lahko zanemarile ostala vprašanja v zvezi s pripravami novih tarifnih pravilnikov.

Podkomisija je ugotovila, da je med podjetji tekstilne stroke precejšnje nesorazmerje v povprečnih obračunskih plač, ki izvira iz tega, ker so lani nekatera podjetja celotni obračunski plačni sklad porazdelila po tarifnih postavkah, druga pa so pustila del tega sklada za plačevanje preseženih norm. V tistih podjetjih, kot n.p. v »Tiskanini« v Kranju, ki je lani pustila okoli 10 odstotkov obračunskega plačnega sklada za plačevanje norm, bodo letos zaradi tega v slabšem položaju. V Bombažni predilnici in tkalnici v Trzinu pa so v škrpilih, ker brez povečanja obračunskega plačnega sklada, ne bodo mogli urediti novega sistema nagrajevanja. V omenjeni tovarni so lani porazdelili po tarifnih postavkah ves obračunski plačni sklad in so zato imeli višje povprečje zaslužkov kot v »Tiskanini«. Podobno je tudi v »Inteksu«. Omenjenim podjetjem bo moral OLO verjetno priznati delno povišanje plačnega sklada. Vprašanje je, če je to pravično do tistih kolektivov, ki so z bolj urejenim plačnim sistemom lani prihranili nekaj denarja. Podkomisi-

J. Podobnik

Mislimo na pomlad

Ko so lani začeli s popravilom republiške ceste Kamnik-Duplica, se je cestni promet preusmeril na občinsko pot Duplica-Podgorje (to je na tako imenovano »Korenovo pot«).

Ta pot je bila sicer lansko leto posuta z gramozom in vsaj za silo vzdrževana, vendar je zaradi preobremenjenosti prišla lansko jesen v tako stanje,

da bi kmalu ne bilo več moč goče po njej voziti s kolesom. Zaradi nerednega oranja snega pa se je stanje poslabšalo tudi v ziml. Ker pot uporabljajo večinoma delavci, ki se z gorenjske strani vozijo na delo v tovarno »Stol« in »Titan«, bi bilo dobro, da že sedaj mislimo na njeno temeljito popravilo v pomladi.

Odmev na našo reportažo „Ocena:slabo“

v Mestni klavnici

Lahko rečemo, da je redko kakšen članek v našem listu vzbudil med bralci — zlasti Kranjčani — toliko pozornosti, kot jo je reportaža »Ocena: slabo«.

Ljudje so brali, komentirali in ugibali. Potrošniki so bili navdušeni in so vsi odobraval to javno kritiko, posebno zato, ker je med njimi že dolgo časa tles negodovanje in vladalo isto mnenje. Vsi so poudarjali: res, skrajni čas je že bil, da so o tem pisali. Enotno so pozdravili naše predloge.

Med prizadetimi se je seveda dvignil mogočen protest, zlasti ostro so odklonili trgovci vseh vrst tak način obravnavanja »perečih trgovskih« problemov.

Pa pustimo te in ostale komentarje in pogledimo raje, kakšen odmev je doživela naša reportaža v Mestni klavnici.

Sreda, 9. marca: sestanek Upravnega odbora Mestne klavnice. Navzoči vsi člani. Tovariš direktor začne sestanek in takoj pove, da bo glavna točka dnevnega reda sprejetje ustreznih ukrepov v zvezi z reportažo v »Glasu Gorenjske«. Povdarja, da je s člankom izredno zadovoljen, saj napada tisto, proti čemu se tudi uprava klavnice že dalj časa bori — in da pomeni močno sredstvo za izboljšanje poslovanja v naših mesnicah ter da ga bodo oni lahko s pridom uporabili pri spremembi osebja mesnic.

Vsi navzoči so se strinjali s sklepom, da je treba poslati vsem prizadetim sekačem pisemen ukor in opozorilo, naj bo v bodoče njihovo poslovanje boljše.

dar pa si moramo biti na jasnem, da le obstoje ukrepi in zakoni, ki bi ljudje, ki bi se zaradi takšnih stvari maščevali, spravili tja, kamor sodijo.

Pa še zaradi nečesa so se odborniki pomišljali. Če odpuste Sumijevo, jim bo lastnik hiše (Omerza), kjer je poslovalnica, odpovedal lokal. V tem primeru bi poslovalnica, s Frančiško Sumi kot poslovodkinjo, prevzela Kmetijska zadruga Naklo.

Prepričani smo, da bo uprava KZ Naklo temeljito premislila, predno bo ponovno zaposlila nekoga (na istem mestu), ki so ga odpustili zaradi slabega poslovanja!!! In sploh dvomimo, da bi na tak nelojalen način izkoristila personalne težave v sosednem podjetju.

Popolnoma pa se strinjamo in pozdravljamo predlog (s katerim bodo zadovoljni gotovo tudi potrošniki), da se Frančiško Sumi odpusti, njenega moza pa zaposli v klavnici. (To ne bi bil prav nič nesocialen ukrep, ker bosta v družini Sumi še vedno zaposlena dva — žena pa se naj pogveti gospodinjstvu.)

Za novega poslovodjo v po-

Samostojni komuni bosta tudi Mengeš in Moravče

Ker bi bilo družbeno ureditve preobsežnih komun iz enega središča otežkočeno in bi bilo treba le prevelik del poslov prenesti na krajevne odbore, ki bi v tem primeru imeli oblastvene funkcije kot prejšnji krajevni ljudski odbori, je

zaenkrat prevladalo mnenje, da bi bilo boljše prevelike komune razdeliti na manjše. V okraju Ljubljana — okolica je po vsem videzu po dosedanjem predlogu edino domžalska komuna tako obsežna, da bi iz nje izločili Mengeš in Moravče kot samostojni komuni. V komuni Domžale pa bi ostali Lukovica in Blagovica s Črnim grabnom, Jarše in Radomlje, medtem ko bi se prebivalci nekaterih vasi na robu komune sami odločili, h kateri komuni hočejo biti priključeni. Tako so se na posebnem sestanku prebivalci vasi Laseno, Gabrovca, Pšajnovica in Veliki ter Mali Rakitovec izjavili za priključitev h komuni Kamnik, ostale vasi iz katastrske občine Češnjica pa k domžalski komuni.

Prenehati bodo morali z gradnjami

Kranj, četrtek 10. marca. — Danes popoldne se je sestal Svet za gospodarstvo Okrajnega ljudskega odbora v Kranju, da bi obravnava vrsto več ali manj perečih gospodarskih vprašanj. Brez dvoma je bila najrazburljivejša in za gospodarstvo okraja najpomembnejša točka dnevnega reda, razprava o predlogu gradbene inspekcije glede ustvitve gradnje nekaterih industrijskih objektov na področju okraja. Ker tako iz okrajnih kot iz republiških in zveznih virov ne bo možno dobiti nikakršnih sredstev za investicije v letošnjem letu, bodo morali v posameznih podjetjih prenehati z delom na nekaterih gradnjah. Najtežavnejše bo vsekakor v »Tiskanini«, ki ima zgradbo za bodočo oplemenilnico že pod streho, vendar brez kotlarne tudi oplemenilnica ne bo mogla začeti obratovati. Za razširitev in adaptacijo kotlarne, bi potrebovali približno 15 milijonov dinarjev. Podjetje bo navezavo le na lastna sredstva v kolikor bo z njimi razpolagalo. Tudi »Inteksu« bi potreboval za prese-litev obrata II. 53 milijonov dinarjev. V tovarni usnja »Runarjev« v Trzinu se je skladišče surovih kož podrtlo in je nujno potrebna graditev novega skladišča. Manjkajoča razlika 1 milijon 400.000 dinarjev, katero bo podjetje potrebovalo za gradnjo, bo král Okraj iz svojih skladov. V zelo težavnem položaju je tudi »Sava« Kranj, »Pilarna« Retče in še nekatera manjša podjetja.

66. KOLO

jugoslovanske loterije

Srečke, ki se kon-so začele do čujejo s spodaj bitek dinarjev označenimi štev.

45190	80.000.—
4850	20.000.—
100	5.000.—
0	200.—
375431	100.000.—
433821	100.000.—
39191	60.000.—
11401	60.000.—
1431	30.000.—
6031	20.000.—
5401	20.000.—
221	10.000.—
641	2.000.—
464962	100.000.—
446322	100.000.—
5452	50.000.—
0402	30.000.—
261813	200.000.—
432863	200.000.—
187183	100.000.—
093	3.000.—
723	2.000.—
245154	100.000.—
347094	100.000.—
09024	60.000.—
59554	60.000.—
1124	30.000.—
9784	20.000.—
884	20.000.—
34	10.000.—
096805	1.000.—
272625	200.000.—
267485	100.000.—
083845	100.000.—
91295	80.000.—
38095	80.000.—
1665	40.000.—
885	5.000.—
158196	800.000.—
099316	100.000.—
170616	100.000.—
23468	80.000.—
20696	60.000.—
6	200.—
293457	100.000.—
096367	100.000.—
046837	100.000.—
122827	100.000.—
1687	40.000.—
190738	100.000.—
395398	100.000.—
1688	50.000.—
2028	30.000.—
304299	200.000.—
306219	100.000.—
351658	100.000.—
78309	60.000.—
5799	20.000.—

Od petka do petka

OTROCI, KI TRPIJO

Vtisi z obiska v Domu invalidne mladine v Kamniku

Ekspeze maršala Tita

Brez dvoma je najvažnejši notranji politični dogodek tekočega tedna zasedanje Zvezne ljudske skupščine, ki je pričelo 7. marca. Predvsem moramo omeniti govor predsednika republike J. B. Tita, ki ga je imel v Zvezni ljudski skupščini. Sicer je imel ekspeze predsednika republike namen pojasniti uspehe v naši zunanji politiki, vendar se je maršal Tita v svojem govoru dotaknil tudi našega notranjega gospodarskega položaja. Poudaril je, da moramo preprečiti in odpraviti nekatere negativne pojave, ki zavirajo pravilni socialistični razvoj našega gospodarstva in tok našega družbenega življenja. Zvezni izvršni svet bo moral storiti v ta namen v okviru zakonitih možnosti kar najbolj učinkovite ukrepe. Ti negativni pojavi namreč ne ustvarjajo le nerazpoloženje pri enem delu naših državljanov, temveč delajo škodo tudi naši družbi kot celoti. Razni ukrepi Izvršnega sveta pa verjetno ne bodo zadostovali in se bo morala baviti s tem vprašanjem tudi Ljudska skupščina. Predsednik Tita je nadalje dejal, da bo treba na vsak način preprečiti delovanje nekaterih ljudi v gospodarstvu, ki imajo monopolni položaj ter brez potrebe dvigajo cene svojim proizvodom in tako ustvarjajo dobičke na račun potrošnikov. Socialistična zavest pri naših ljudeh še ni tako visoka, da bi lahko z vzgajanjem in opozarjanjem dosegli takoj uspehe in odpravili negativne pojave in napake. Zato bo treba poseči po zakonskih ukrepih, da se ti pojavi odpravijo.

Poročilo Zveznega izvršnega sveta

Poročilo Zveznega izvršnega sveta za preteklo leto poudarja, da je bilo leto 1954, leto krepitve, ustvarjanja in notranjih vskladijev družbenega in političnega življenja. Značilno za preteklo leto je izpolnjevanje nove družbene in državne ureditve, kar še posebej velja za naš gospodarski sistem. Sirom po naši domovini so preteklo leto začeli pripravljati ustanovitev komun, kot višje oblike družbenega upravljanja. Razprave so zlasti konec leta dosegle svoj vrhunec. Zato je Zvezni izvršni svet na osnovi letnih ugotovitev, da je zadeva že dozorela in da bo v prihodnjih letih po vsej Jugoslaviji uveljavljena nova komunarna ureditev. Za to novo ureditev, so pogoji v nekaterih okrajih že izpolnjeni, v ostalih pa bodo, kot rečeno, najkasneje v dveh letih.

O komisijah za plače

Pretekli torek je bil v Zveznem izvršnem svetu sestanek zvezne komisije za plače, ki so se ga udeležili tudi vsi predsedniki in sekretarji republikanskih komisij za plače, predstavniki Zveze sindikatov Jugoslavije in Inštituta za proučevanje produktivnosti dela. Na sestanku je predsednik zvezne komisije dejal, da so komisije za plače v gospodarstvu stalen državni organ. Vse komisije pa bodo morale biti med seboj v dobri zvezi, zaradi zasledovanja in kontroliranja norm, tarifnih postavk in celotnega plačnega sistema v našem gospodarstvu.

ZE DOLGO JE TEGA, ko sem prišel po novem mostu preko Nevčice. Ob Domu invalidne mladine je bilo široko gradbišče in že postavljeno zidovje je kazalo, da raste tu veliko in obsežno poslopje. Ker novinarji največ pišejo o gradnjah, načrtih in produkciji (morda to že kar iz navade), sem se tudi jaz namenil napisati nekaj o gradnji tega poslopja. V hipu sem imel članek že zasnovan, kajti v glavi imam že ustaljene rubrike, ki mi jih je treba le izpolniti.

Članek naj bi izgledal nekako takole: Pred dnevi je začelo Gradbeno podjetje Kranj graditi v Kamniku večje poslopje, ki bo služilo Domu invalidne mladine za učilnice, delavnice, umivalnice, dnevne prostore in dvorano; poleg pa bo tudi pokrito kopalnice, ki mu bo osnova stari bazen »Neptuna«; itd., itd.

Da bi zvedel še za podatke, koliko bo novo poslopje stalo, kdaj bo dograjeno in kdo je investitor, sem hotel obiskati upravnika. Žal pa ga ni bilo doma.

Prijazna uslužbenka v pisarni mi seveda ni mogla dati vseh podatkov, toda povabila me je, naj si vsaj ogledam dom in — čeprav nisem po naravi posebno radoveden — sem povabilo vseeno z veseljem sprejel.

NAMEN DOMA

VOJNA NAM JE PUSTILA mnogo otrok, ki so na ta ali oni način — zaradi borbe, bombardiranja, nepredvidnega grananja z orožjem in municijo — ostali pohabljeni: brez nog, rok, slepi itd. Te ljudi je bilo treba nekako usposobiti za življenje, omogočiti jim obisk šole, gimnazije, naučiti jih raznih obr-

ti, predvsem pa jih iztrgati iz topega zdenja in morečega nazmisljanja o njihovi usodi. In to humano delo naj bi uresničil že leta 1947 ustanovljen Dom invalidne mladine v Kamniku. Sedaj, po tolikih letih obstoja in plodnega dela te ustanove, lahko jasno vidimo, koliko je bilo storjenega, koliko mladih — sicer res pohabljenih, a vendar duševno močnih ljudi — je odšlo iz doma v novo življenje z vero vase in v svojo bodočnost.

Z leti pa je seveda padalo število zaradi vojne invalidnih otrok. V primerjavi s prejšnjimi leti, se sedaj le redko zgodi kakšna nesreča z orožjem. Danes je v Domu največ že od rojstva pohabljenih otrok, ali pa invalidov zaradi različnih bolezni.

MED OBSOJENCI

Z UČITELJICO POGAČNIKOVO, ki mi je bila spremiljevalca le razlagalec, sva odšla iz pisarne. V stavbi je bilo prijetno toplo in mirno. Snažilke so čistile linolejni pod...

Najprej sva obiskala pripravljajni razred v prvem nadstropju. To je majhna nizka soba — prav nič podobna učilnici — z nekaj klopi in stoli. 8 parov oči se je zbegano uprlo vame — moj pogled pa je obvisel na knuštravih glavicah, ki so trzajoče nihale sem in tja, na rokah in nogah, ki so se venomer krčile in mlahale, na prstih, ki so se raztezali in migali. Temperamentna učiteljica Gabrovčeva, ki se trudi s temi otroki, mi je razložila da so to v glavnem žrtve otroške in spastične (vnetje možganske substance) paralize. Posledice te bolezni so slabomnost, prizadet je motorika (otrokov mišice sicer delujejo, vendar niso pod vplivom volje — gibi so nehotni), porušen je orientacijski čut itd. Ti otroci, ki venomer migotajo in se tresajo, silno potijo in slinijo — so neozdravljivo bolni, obsojeni.

Prezvel me je tisti zoprni občutek, ki ga človek dobi, ko vidi nekoga v nesreči, pa mu ne more pomagati. Kadar srečam starejšega pohabljenca me sicer prevzame usmiljenje — toda ko sem gledal te male uboge obsojence, se me je položil obup. Nikdar ne bo mogoč ti otroci samostojno živeti, misliti in delati. Nikdar ne bo v njihovo zavest prišlo spoznanje in doživljanje resničnega življenja — že v najnežnejši in za druge ljudi najlepši dobi, so obsojeni na brezčilno in brezčutno zdenje in čakanje svojega konca. Večno bodo ostali breme svoji okolici.

Grenkoba v meni je za hip celo povzročila, da mi je bilo — meni, zdravemu človeku — pred temi nesrečniki malce nerodno, da — celo sram.

Motil pa bi se, kdor bi mislil, da je že na njih obrazih pustila usoda svoj pečat. Ne! Le medla senca v izrazu oči in rahli obrisi toposti na obrazu izdajajo njih trpljenje — drugače pa ista otroška naivnost, isti hvaležni nasmeh in isti ljubezniv pogled, kot je tisti, s katerim zdrav otrok osrečuje svoje starše. Pozneje sem na ostalih pohabljenih spoznal, da šele puberteta naredi pohabljenim ljudem drugačno, svojsko duševnost.

Povedati so mi, da je uprava Doma sklenila, da takih neozdravljivih, nemočnih, takih, ki se jih ne more za nič usposobiti in nič naučiti (torej predvsem žrtve spastične paralize) ne bodo več sprejemali, ampak jih bodo prepustili staršem. Res je, da je pravzaprav brezsmiselno počenjati s temi otroki karkoli, saj se ne bodo ničesar naučili in nič izpremenili. Hudo je le, ker se večina staršev ne meni dosti za te svoje otroke, saj so jim čisto v »sramoto«, »napotje« in »breme«, da celo studijo se jim. Ti revčki pa tako potrebujejo nežnosti, prijaznosti in ljubezni. Njih učiteljica jim je čisto tudi mati — ne učil jih samo pisati in šteti — ampak jih mora tudi božati, ljubkovati in »erkljati«. Pomislil sem, da vendar ne bi kazalo te otroke prepustiti tistim staršem, ki ne kažejo do njih nobene ljubezni. Družba bo z ljudmi, ki ljubijo delo s temi invalidi, našla boljše in lepšo pot in vzgojo.

V UČILNICAH IN DELAVNICAH

OGLEDAL SEM SI tudi ostale učilnice. V njih pa nisem našel več otrok, ki ne bi bili ničesar sposobni. Tu poteka po ko začne mokriti posteljo, do-

uk pravzaprav podobno, kot na osnovnih šolah, le prostor je precej drugačen. Poleg nekaj običajnih klopi je povsod polno primitivnih lesenih pogradoh, kjer leže in se uče mladi pohabljeni (mnogo jih je, ki ne morejo ne sedeti, ne stati). Kljub temu, da nepretrgoma leže na trebuhu, znajo lepo pisati (res lepo — o tem sem se prepričal sam) — sicer počasi, a z veliko prizadevanostjo in voljo.

To so otroci z večjimi in manjšimi telesnimi hibanji: okrneli udi, napol slepi, brez rok, nog, poškodovano hrbtnico, izpahnjeni kolki itd.

V nižjih razredih sem našel povsod živahne, nasmejane in sproščene obraze, le v višjih razredih, zlasti v četrtem, sem opazil v obnašanju in izrazu otrok nekaj mračnosti in grenkobe. Nihče od njih ni tako radevolje pokazal svojih poškodb in telesnih napak, kot so to naredili mlajši. Posebno sem to opazil pri deklicah, ki so že izpolnile 14. leto. Čutil sem, da se na vse načine prizadevajo

skriti svojo pohabljenost, kajti gledale so me s čisto ženskimi — ne več otroškimi — pogledi. V njih se budi ženskost, morda tudi prva ljubezenska čustva, ki ob spoznanju svoje pohabljenosti, svoje abnormalnosti, povzročajo zagrenjenost, osamelost, včasih celo sovraštvo do drugih, zdravih ljudi.

Iz učilnic sem odšel v delavnice. V eni sobi sta dve deklici in trije dečki pletli roka-vice, copate, nogavice itd., v drugi je bila stružnica in mi-zarska miza, v tretji šivalnica. Pogledal sem tudi v terapevtsko telovadnico, v spalnice in še v druge prostore — a pred očmi sem imel venomer le obraze nesrečnih otrok — otrok, katerih imena sem že davno pozabil. V meni so vzbujali — vsaj včasih, za trenutek — resnobo, tako da so se mi vse tiste moje drobne nevednosti in težave zdele nepomembne.

ODSEL SEM. Zuna je sijalo mežikajoče zimsko sonce in mi prijeto božalo obraz. Ulice so bile prazne, le tam pred Solo je gomezela tropa otrok. Živahno so cvrčali, skakali in se lovili...

Nehote se mi je porodila misel, da bi bilo dobro in lepo, če bi kdaj pa kdaj obiskali ti razposajeni kamniški šolarji in dijaki svoje pohabljenе tovariše v Domu. Lahko bi jim pripravili majhno prireditev, predstavo, igrice itd. Mislim namreč, da invalida v Domu ne bi bilo toliko to, da ne morejo hoditi, da težko pišejo, ne vidijo — kot to, da so izven kroga ostalih otrok, da so svet zase, da se ne morejo družiti z zdravimi mi.

A. ČEBULJ

Vzgojni pomenki

Osvobodimo otroka strahu

Za otrokovo duševno zdravje, živi navadno otrok tudi preveč strahu, nerovo in celo tepeža. Mamice bi morale vedeti, da se živci, ki regulirajo mokroto, razvijajo šele v drugem letu in da torej nimajo pravice od otroka zahtevati suhe postelje prej! Mati mora iti lepo naravnost preko tega; to je naravno, to smo delali vsi, ko bo otrok starejši, bo prestalo samo po sebi.

Rekli smo, da ima do sedmega leta mati pomembnejšo vlogo, čeprav mora tudi oče posegati v vzgojo in življenje otroka. Naj da otroku čutili, da ga ima rad, da se zanj briga! Ni na svetu strožjih sodnikov kot so otroci — ti brez hinavščine in sentimentalnosti priznavajo samo tistega, ki se briga in skrbi zanje! Zato moderni oče zna otroka kopati, hraniti, oblačiti, se igra z njim in mu kaže tisoč novih stvari, ki bodo igrale pomembno vlogo v kasnejšem življenju. Pedagoški pravijo, da je najvažnejša otrokova šola do sedmega leta!

Kaj pa igrače? Na primer tu di take kot so kladivo, žaga, klešče itd.? Pustimo otroku, naj se igra, naj razvija svojo spretnost in iniciativnost, ki je na vadno v življenju tako zelo redka. Sodelujmo z njim v igri ne pa da mu te predmete pusti mo iz rok! S tem zopet vzbujamo v njem strah, ki si ga ne zna razlagati in verjemate mi, da je več nesreč zaradi tega strahu in nepravičnosti kot pa zaradi igranja sicer na videz nekoliko nevarnejšimi predmeti. Jasno je seveda, da noži in škarje niso otrokova igrača!

Mnogokrat se morda sprašujemo, kako postopati z osamljenimi, vse zaprtimi otroki, ki mirno čepo v svojem kotu, niti govore — pa tudi, na srečo! — nič ne razbijejo in so zato tako pridkani — kakor se radi hvalijo starši — ter jih imajo za radi. To je napačno! Otroci morajo biti živahni, veseli, pa četudi včasih katero »zagode«. To vane zaprt otrok se bo notranje zlomil ob prvem neuspehu. Zato mu moramo preskrbeti kot takt in družbo z ostalimi otroki. Seveda mu je treba polskrbno primerno družbo — ne kričajočih in razbijačev, ki bi se jih bo pa tudi ne premtivnih otrok. lažje zblizanje je dobro, otroka drugemu drugemu povedo kje stanujeta, kakane igrice tistih drobnih malenkostih, jih ima vase zaprt otrok Resno poudarimo: to so ne prazenke zadeve — teh pa ne priganjamo s palico ali s kazno, jo, ampak jih skušamo od-

DRUŽINSKI POMENKI

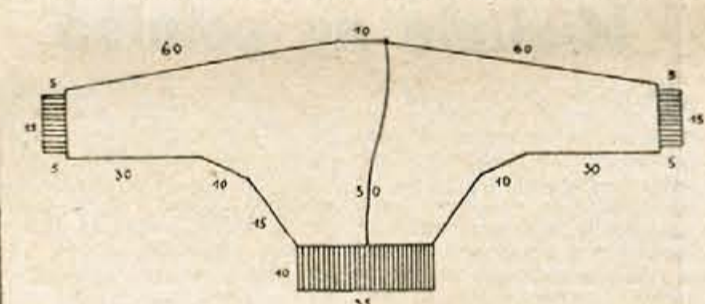
Kimono jopica s pepita ovratnikom

V trgovini kupimo 400 g volne, v katerikoli osnovni barvi ter 10 dkg bele volne iste debeline. Vzorec za jopico, ki jo vidite na sliki, je zelo enostaven. Na pravi strani pletemo desno, v pasu in zapestjih pa eno desno in eno levo. Ovrat-

levo. Nato na prvi igli v enajstih presledkih dodamo 14 novih zank in začnemo z gladkim osnovnim vzorcem. Naslednjih 15 cm višine dodajamo vsaki tretji vrsti z obeh strani po eno zanko. Nato na koncu sleherne igle nasnujemo 5 krat po 4 zanke, zatem pa še na obeh straneh po 80 zank. To pletemo 15 cm. Tedaj pričnemo odzematil po 5 zank na rokavih, dokler nam

sredini pa pletemo ravno do skupne višine 25 cm. Sedaj pričnemo s snemanjem na sredini. V vsaki četrti vrsti odzvajemo po eno zanko in to 15 krat ponovimo. Naprej pletemo ravno do zaključka ramen. Drugo stran prednjega dela pletemo na isti način.

Ovratnik pletemo ločeno. Zanj nasnujemo 20 zank in pletemo do 1,20 m dolžine. Po 2 cm na-

jih ne ostane 90. Te snemamo z pravimo prvo gumbnico, nato obeh strani 3 krat po 10 in v pa še 5 v razdalji 4 cm.

Prednji del: patent pričnemo mokro krpo in jih sešijemo. Na s 50 zankami, nato ob strani rokavih naberemo zanke in pletemo za zapestje primerno zank kot na hrbtnem delu, v širok pas eno desno, eno levo.

Kaj bomo pripravile za malico

Ko odpravljamo otroke v šolo ali na izlet, ali kadar same odhajamo na delo, si pogosto belimo glavo s tem, kaj naj pripravimo sebi in otrokom za malico. Pa tudi za večerjo in prigrizek k popoldanskemu čaju smo marsikdaj v zadregi, če nimamo že gotovih jedil. Ob takih prilikah si lahko pomagamo s svežim sirom za štruklje, ki je zelo okusna in redilna jed zaradi dragocenih hranilnih snovi, ki jih vsebuje. Pripravimo ga lahko na več načinov:

1. osminko kg svežega sira pretlačimo in premešamo s 2 do 3 žlicami goste smetane, dodamo še nekaj gorčice, sol in popra ter namažemo na kruh;
2. sirček zmešamo z 10 dkg margarine, 4 sardelami, soljo in nekoliko sladkorja ter paprike. Temu dodamo še nekoliko soka od bele čebule ali šalotke in jed je gotova;
3. nekaj naribanega suhega sira, žlico gorčice in 3 dobro sesekljane sardele zmešamo s pasiranim sirom in smetano. Vse to namažemo na kruh in pridemo košček šunke.
4. vzamemo 20 dkg margarine in jo mešamo, dokler ne postane povsem mehka. Dodamo ji 3 sesekljana kuhana jajca,

popper, sol in žlico limoninega soka. To zmešamo in namažemo na kruh ali pecivo.

5. svež sirček dobro premešamo z 2 žlicami olja, soljo, gorčico in nekaj sladkorja. Temu pridemo čebulni sok, 2 drobno sesekljani kisli kumari in serviramo s kruhom.

6. 10 dkg prekajenega kuhanskega mesa ali šunke drobno sesekljamo in zmešamo z 10 dkg surovega masla oziroma margarine ter pridemo še nekaj peteršilja. To zmes namažemo na rezine svežega kruha ali na prepečenc.

Drobni nasveti

Vročje pečivo, razni kolači in pa svež kruh se nam pri rezanju ne bodo drobili, če nož pred uporabo za kratek čas potopimo v vrelo vodo ter ga nato hitro obrisemo.

Okna in ogledala najlepše umijemo, če dodamo vodi nekoliko soli.

Kadar nam gre tkanina pri pranju ob barvo, potem moramo vodo, v kateri peremo, za spoznanje osoliti. Sol bo takoj zaustavila škodljiv učinek mila.

nik delamo v dveh baryah. **Temno progo** pletemo eno desno, nato eno nepopleteno zanko prenesemo na desno iglo in to ponavljamo. Nazaj pletemo vse desno. **Svetla proga:** eno zanko prenesemo na desno iglo, eno popletemo desno, v naslednji vrsti pa delamo zopet same desne.

Hrbet: nasnujemo 100 zank in pletemo 10 cm eno desno in eno

GLAS GORENJSKE

Izdaja: Casopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK« Kranj, Koroška cesta 6. Direktor in odg. urednik: Slavko Benzik. Urejuje: uredniški odbor. Tel. uredništva: št. 475, uprava št. 190 / Tek. rač. pri NB Kranj - okolica št. 624-T-127 Izhaja vsako soboto. Letna naročnina 400 dinarjev polletna . . . . . 200 dinarjev četrtletna . . . . . 100 dinarjev Posamezna šte. stane 10 din

Mladi šencurjani so navdušeni športniki

Borbenost, disciplina in požrtovalnost so njihove vrline

«Nogomet, odbojka, šah... O jej, o jej! Kam smo prišli! Pa pri nas...» so se pred nekaj leti jadrkovale šencurske marmice.

Kako pa danes? Po vsem drugo pesem. Šencurjani komaj čakajo nedelje in se jih več kot tristo zbere okrog njihovih mladih fantov, ki bodo poskrbeli za prijetno popoldne.

S POLJA DOMOV — IN TAKOJ BOS ZA ŽOGO

TAKŠNI SMO BILL. Nekateri so v Kranju še pred petimi leti z velikim veseljem sledili nogometnim tekmam. Navdušili so se tudi oni. Skupaj so zložili toliko denarja, da so si kupili nogometno žogo. To je bilo vse, kar se jim je zdelo potrebno in kar jim je zadostovalo, da so lahko tudi v Šencurju na majhnem travniku poskusili, kako bi jim to šlo od nog.

Vsak dan po delu, proti večeru, ob nedeljah je zarana zjutraj, so se zbrali na »nogometnem igrišču« — majhnem, krtinastem travniku in kar bos »nabijali« žogo dokler niso omagali. Vsak dan jih je bilo več. Ze jih je bilo skoraj za dve moštvi. Mislili so začeli na športno društvo. Kmalu je prišlo do njihove tako zaželene ostviritve. Vsi nogometaši so pristopili v DPD Svoboda in pod njenim pokroviteljstvom ter z njeno izdatno pomočjo ustanovili SD »Svoboda« v Šencurju.

Z UDARNISKIM DELOM SO NAREDILI ŠPORTNO IGRISČE

Z USTANOVITVIJO Športnega društva so se začeli za njih boljši časi. Po daljšem prerikanju, pregovarjanju in številnih prošnjah, so si »prijorili« prostor — večji travnik, kjer so si z udarniskim delom na »hitro roko« zasilno uredili nogometno igrišče. Postavili so si gole in začeli s smotrnejšim nogometnim treningom. Skoraj vsako nedeljo so imeli v gosteh kako nogometno moštvo in se z njimi pomerili v prijateljskih srečanjih. Skoraj vedno so bili zmagovalci! Zato je bilo tudi ljudi na vsaki tekmi vedno več. Kmete, delavce in njihov naraščaj je v Šencurju nogomet vedno bolj navduševal.

NJHOV NAJVEČJI USPEH

HITREJE KOT SO SI predstavljali je šla njihova pot nazgor. Ze lansko leto so si priborili pravico do tekmovanja med najboljšimi nogometnimi moštvi na Gorenjskem. To je naš največji uspeh, pravijo nogometaši sami in njihovo vod-

stvo. In ne samo to. Čeprav so brez izkušenj prvi nastopili v takem tekmovanju in si šele lani uredili tudi nogometno igrišče, je še pomembnejše to, da so v Gorenjski ligi tudi ostali. Prav gotovo pa ima za ta uspeh največ zaslug požrtovalni učitelj Mitja Černač, ki je z veliko voljo in veseljem učil mlade Šencurjane tudi nogomet. Predsednik njihovega društva Janko Stefe pravi tako: »Letos moramo biti med prvimi na lestvici najboljših Gorenjscev, nogometašev. Upamo, da nam to ne bo »podrsnilo«, saj smo dobili v naše vrste še nove dobre nogometaše iz sosednjih vasi. Morda bomo morali še nekaj let vzdržati in tekmovali v tej ligi, ko pa bodo dorasli pionirji, se nas bojte! Zadnje besede si je bolj mislil, vendar ga ni bilo težko razumeti.

Pri tem moramo omeniti njihove odlične pionirje-nogometaše, ki so lansko leto samo enkrat poraženi zapuščali igrišče. »KO BI IMELI VEČ POMOČI!« TAKO TOŽIJO VSAK dan. In kaj bi bilo, če ne bi bilo DPD »Svoboda«? Verjetno o športu v Šencurju ne bi mogli več govoriti. Če igrajo fantje doma, ni nič hudega, toda če morajo v goste, je stvar težavnejša. Takrat prosijo in »fehtarijo« na

vse pretege denar, katerega pa večkrat tudi ne izprosto. Tako se je lansko leto nekajkrat pripetilo, da njihovi pionirji niso mogli v goste, čeprav so jih zato često prosili. Menimo pa, da bi jih OBLO in Kmetijska zadruga lahko podprle z vsaj nekaj tisočaki, vendar je skoraj nerazumljivo, kako da oni tam za njihovo delo nimajo razumevanja, čeprav je šport mladini več kot potreben.

Letos bi radi ogradili nogometno igrišče, za kar les že imajo, nimajo pa lesa s čim skupaj zbiti, čeprav bi vse radi udarniško naredili. Za to in za vse prireditve doma in za gostovanja bi jim zadostoval skromna sredstva in če teh ne bo, so v strahu, kako bodo sploh lahko nastopili v prvi letošnji tekmi, ker so brez nogometnih čevljev in potrebnih dresov. Upajo pa, da jih bodo letos razumevali tudi tisti, ki jih do zdaj niso in da bo njihovo delo doseglo zaželjeni cilj.

KAJ PA OSTALI?

NE MISLITE, DA SO v Šencurju samo »žogo-brci«. O, ne! Tudi odbojkarji so že zreli za marsikatero izkušenejšo moštvo. Če bi vas zadela »bomba« Kosiřnikovega Ivana, bi se vam verjetno kar močno posvetilo.

Šahisti so bolj sezonski. Če je zima, igrajo šah, ko je poletje, za to menda ni časa. Letos pa niso vedeli ali bo zima ali ne, zato so tudi na šah pozabili. Morda bodo zdaj začeli? Veliko zanimanje je med Šencurjani tudi za lahko atletiko in kegljanje. Ti dve sekciji bi radi ustanovili letos. Stvar pa je taka; če jim bodo drugi pomagali, bodo lahko uresničili svoje želje, saj imajo mlade roke, katere se udarniškega dela ne boje.

Šport * Šport * Šport

Tekmovanje za Jegličev memorial

Vsako leto sindikalna moštva mesto ekipa »Titana« s 500 točkami pred Podjetjem Kamnik 360, Obrtno delavnico 280 in ekipi po Svilanit s 190 točkami. Osem moštev je tekmovalo v patrolnem teku in so se razvrstila takole: »Podjetje Kamnik« II. (Kregar, Pečovnik in Mali), Svilanit L. Podjetje Kamnik I., Titan II. itd. V skupni oceni vodi Titan z 835 točkami pred Podjetjem Kamnik in Svilanitom.

Janez Polda nas je tudi na zadnjih skakalnih tekmah kot po navadi navdušil. Bil je najboljši pred številnimi domačimi in tujimi tekmovalci.

Športne novice iz Kamnika

Na prvenstvu v smučskih tekih SSD Kamnik je zmagal Janežič Božo s časom 38,2 minute. Sledijo: 2. Merin Silvo, 3. Sunkar Ivan. Med mladinci je zmagal Sadjak Jože. Tekmovali so na progi od kulturnega doma Podjetja Kamnik proti Stolniku. — Proga je bila dolga 8 km.

krat uspešni. V prijateljski tekmi so premagali kegljaški klub »Poštar« Ljubljana z razliko 51 kegljev, moštvo »Poštarja« Bežigrad pa z razliko 37 kegljev.

Sahovski simulantko na 36 deskah je odigral v nedeljo v Kamniku mojstrski kandidat Cveto Trampuž proti kamniškim šahistom, mladincem in predstavnikom JLA. Trampuž je 26 partij dobil, dve remiziral in 8 izgubil. Dobili so: Dolinšek, Trbižan, Majcenovič, Podjed, prof. Zika, slepi igralec Kebe ter predstavnik JLA Jurič in Ramovič, remizirala pa sta Dóbrovolje Lado in Čop.

STRELSKO PRVENSTVO PIONIRJEV NA JESENICAH

Pred kratkim so se pionirji Jesenic pomerili v streljanju. Nad petdeset pionirjev, starih enajst in dvanajst let, je vse dopoldne tekmovalo, popoldne pa so se zbrali na čajanki, kjer je bila tudi razglasitev rezultatov. Najboljši pionir-strelec je bil dvanajstletni Slavko Vister s 67 krogi. Drugo in tretje mesto sta zasedla Drago Košir z 61 in Franc Marinšek s 53 krogi. Med moštvi je bila najboljša ekipa 4.a razreda. Vsi najboljši pionirji so prejeli lepe nagrade.

Prva enajstletnica nogometnega moštva »Svobode« iz Šencurja

Strelci v Kranju in na Gorenjskem 2510 članov v 42 družinah

Pred nekaj dnevi sem srečal prijatelja in sem ga vprašal: »Kam greš?« »Na strelsko tekmovanje«, mi je ponosno odgovoril. Povedal mi je še, kje je to tekmovanje, potem sva se razšla.

Isti dan sem imel popoldne dve »neplanirani uri«, res izjemen primer, in sem si namenil, da grem pogledat strelce. Čeprav je deževalo, sem šel že v mraku na Primskovo proti Zadrutnemu domu. Prikorakal sem že do velikega poslopja, vendar nisem slišal nobenega pokanja. Ze sem se razburjal nad prijateljem, da me je polegnil za nos, kar zaslišim 8 na 3... 5na 12... phh... 9 na 9... phh... 7 na 10... phh... 2 na 6... Čev je kriva, saj roko imam dobro.

Ce ne bi ujel še teh besed, bi prav gotovo mislil, da je v tej sobi neka »čira-čara«, tako pa sem stopil skozi vrata v sobo prepričan, da so v njej — strelci. Nisem se zmotil. Tekmovali so z zračno puško. Bili so v vseh mogočih položajih. Eni so ležali, drugi je klečal, »najbolj spočiti« pa so celo stali. Nekaj časa sem gledal njihovo umetnost, potem pa sem tebi nič meni nič nekoga vprašal: »Zakaj imate to tekmovanje?«

»Veste, mi strelci imamo tekmovanje celo vrsto«, mi je odvrnil najbližji. Strelska zveza Jugoslavije je najvišji naš organ, kateremu sledijo republiške strelske zveze. Vsaka republika je razdeljena na strelska okrožja, ta pa na sektorje. Danes tekmuje v dveh skupinah kranjskega sektorja. Na tekmovanje gorenjskega okrožja se bodo potem plasirali najboljši s tega tekmovanja, najboljši z Gorenjskega okrožja bodo tekmovali na republiškem prvenstvu itd....

Ceprav sem precej vedel o strelstvu, sem se danes še bolj prepričal, da imajo športni strelci pri nas danes zelo dobro organizacijo in da je pri nas že precej utrjena in razširjena ta športna panoga.

POGOJI STRELSKIH DRUŽIN NA GORENJSKEM

Na Gorenjskem je danes 42 strelskih družin z 2510 člani. Razveseljivo je dejstvo, da je med njimi skoraj polovico mladincev in pionirjev. Vendar menimo, da je to število članstva za vso Gorenjsko precej premajhno, čeprav so pogoji za strelsko športno udejstvovanje

zadovoljivi. Prav gotovo ima največje razumevanje za športno streljanje JLA, ki nudi vsem družinam veliko materialno pomoč — orožje in naboje. Strelskim družinam na Gorenjskem manjka le potrebnih prostorov za njihovo delo. Nimajo primernih strelišč. Sicer imajo v Trziču, Goričah, na Jesenicah, v Predvdoru in na Jezerskem zadovoljiva športna strelišča, vendar je vseh teh za vso Gorenjsko premalo.

Zaostno pri vsem tem pa je dejstvo, da nekatere strelske družine, čeprav bi lahko, ne delajo tako kot bi morale. Ce tudi imajo orožje, ga ne znajo uporabljati za tiste namene, za kar je namenjeno. Pohvaliti pa moramo delovne strelske družine iz Trziča in Jesenic kot najmarljivejše na Gorenjskem, v Kranju pa »Tiskanino«, skoraj najmlajšo družino »Partizan« in strelsko družino s Primskovega »Stane žagar«.

KAKŠNE NACRTE IMAJO STRELCI IZ KRANJA

Za letošnje leto so Kranjčani sklenili, da bodo ustanovili dve ligi. V eni bodo moštva tekmovala z zračno puško, v drugi pa bo tekmovanje strelskih družin z vojaško puško. Razen teh tekmovanj bi radi priredili tudi medmestne ali medpokrajinske dvoboje, s katerimi bi pritegnili v svoje vrste nove člane.

Vprašanje pa je, kako bodo take prireditve v Kranju lahko izvedli. Vsem je verjetno znano, da Kranjčani nimajo primernega strelišča. Upajo pa, da bodo imeli letos vsaj toliko sredstev, da ga bodo lahko zasilno uredili, pri čemer bodo z udar-

KAKO SE JE KONCALO ZADNJE STRELSKO TEKMOVANJE

Prav gotovo vas zdaj že zanima, kako so se na omenjenem tekmovanju z zračno puško razvrstila moštva in posamezniki.

Strelske družine, ki so tekmovali v prvi skupini v Zadr. domu na Primskovem, so zasedla naslednja mesta: 1. »Sava« Kranj s 4631 krogi, 2. »Stane Kovačič« Primskovo 4345, 3. »I. S. Joki« Kranj 4229 in »Partizan« iz Kranja s 4127 krogi. Najboljši med posamezniki je bil Stane Košnik (»Sava«) s 515 krogi pred Lojzetom Laknerjem (»S. Kovačič«) s 505 in Stefanom Aljančičem (»Sava«) s 489 krogi. V drugi skupini, kjer je imel vsak tekmovalce le po 30 strelcov, to je polovico manj kot so jih imeli na Primskovem in so tekmovali v prostorih »Tiskanine«, je bila najboljša strelska družina »Jože Jereb« iz Tiskanine z 2202 krogi pred družino Franca Mraka iz Predoselj 2105, družino iz Čirč 1965 in strelsko družino »Poštar« iz Kranja s 1529 krogi. Med posamezniki je bil najboljši Anton Eržen (J. Jereb) z 243 krogi pred Tinotom Govekarjem z istim številom krogov in Janezom Jakunom (oba iz Predoselj) z 232 krogi.

FABo

Jezerski smučarji v novem domu

Prejšnjo nedeljo so praznovali jezerski smučarji svoj dolgo zaželeni praznik. 4 leta so se trudili, predno so prišli do lastne strehe. Gradili so svojo kočico brez hrupa in brez kakršnihkoli dotacij.

Ze leta 1951 so v okviru smučarskega kluba Jezersko ustanovili gradbeni odbor. Desetina majhne jezerske vasice se je zagrizla z golimi rokami, toda z mnogo volje v delo. Tudi gozdno gospodarstvo iz Fužine je pomagalo. Pomagali so tudi jezerski kmetje, ki so brezplačno

opravili ves prevoz materiala. Ves kolektiv je delal, posamezniki pa so opravili tudi do 300 udarniških ur. Najmarljivejši pa je bil Jakec Zadnikar, ki je opravil čez 400 prostovoljnih delovnih ur. Tako so marljivi smučarji z Jezerskega tiho, a slovesno izročili kočico svojemu namenu.

Za otvoritev so priredili tudi majhno svečanost. Smučarji so se spustili po vzhodni, sankarji pa po zahodni strani kočice v dolino, kjer jih je klub slabemu vremenu pričakalo lepo število prijateljev belega športa. Tam jih je pozdravil predsednik kluba. Nato so se spustili trije alpski smučarji z lepim brinjevim vencem in dvema zastava ma po strmem smučišču v dolino, k spomeniku padlih borcev, kamor so položili venec. Ob koncu slovesnosti pa so še tekmovali v veleslalomu z ekipo iz Predvdora, ki je kot moštvo zmagalo. Od posameznikov pa je bil najboljši Franc Jeld z Jezerskega.

A. K.

Gorenjski pionir

Pionirski leksikon

Vprašanja:

19. Ali voda lahko podre hišo?
20. Zakaj voda gasi ogenj?
21. Uganka: Kuri se v peči, ognja pa ni. Kjer gre zrak noter, tam gre tudi dim ven. Kaj je to?

Odgovori:

13. Kaj se zgodi z nožem ali vilicami, če jih po čiščenju ne obrišemo do suhega? Oboje zarjavi. To vedo vse gospodinje. Sedaj vemo tudi mi, da železo rjavi zaradi vlage.
- Nekoč so potapljači zadeli ob ladjo, ki je že stopetdeset let ležala na dnu morja. Na palubi je bilo nekoliko topovskih krogel, ki jih je rja tako razjedla, da so jih mogli z nožem rezati. To je napravila voda!
- Kako pa zavarujemo železo pred vlago? Da ga držimo na suhem?
- So reči, ki jih ni mogoče imeti vedno na suhem in morajo biti hočeš nočeš mokre. Železno streho je posebno težko rešiti pred vlago; saj je po dežju ne bomo brisali in sušili z brisačo!
- Tudi ob popolnoma suhem vremenu železo rjavi, seveda počasneje. V zraku je namreč vedno kaj vlage. Zrak vse suši, sam pa ni nikdar suh. Zejno vsrkava vodo od površ. Zanesljiv način, da obvarujemo železo pred rjo je ta, da ga pokrijemo s slojem druge snovi, ki ne propušča vlage do njega.
14. Koliko pomenita v našem življenju mali strelci, ki be-

gata v krogu kakor brez pameti!

Predstavimo si, da bi se jutri po vsem svetu hkrati pokvarile vse ure. Kako strašen nered bi nastal!

Na železnici bi bilo mnogo nesreč, ker brez reda in razpisa vožnje ni mogoče opravljati prometa, »red« brez ure pa ni ma smisla. Na morju bi zgrešile ladje pot, ker noben kapitan brez ure ne more ugotoviti, kje se nahaja njegova ladja. V tovarnah bi bilo delo nemogoče, ker stroji delajo po predpisih. Izdelki se pomikajo kakor potok iz oddelka v oddelku, od delavca k delavcu. Vse podjetje dela kakor en sam stroj, ki sestoji iz več sto manjših strojev. Vsem tem velikim in močnim strojem pa poveljuje droben strojček — ura.

In v šolah? Učitelj matematike, ki se je ves zatopil v predmet, vas bi obdržal v razredu ne štirideset, temveč sto in štirideset minut, da se vam bi že vsem zmešalo.

Dalo bi se še marsikaj žalostnega in veseliga povedati o tem, kaj bi bilo, če bi ne bilo ure.

15. Na svetu so tele celine: Amerika (Severna in Južna), Avstralija, Evropa in Azija skupaj sta Evrazija, Afrika, Antarktika in Antarktika.

Na ta vprašanja mi je poslal najboljše odgovore Igor Smolej z Jesenic in bo dobil za nagrado Jurčičevo povest Domen,

knjigo, ki jo je izdala knjižnica »Sinji galeb«.

V tekmovanju, kdo bo imel po 30 vprašanj največ točk, vodi Peter Virnik z 27 točkami pred Cilko Stularjevo s 26 in Marijanom Ogrinom s 17 točkami.

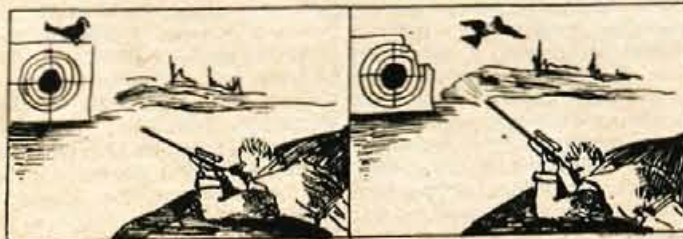
KONJICEK

NAJ	SLU	JA	JA.
NU	SKU	—	PO
SA	IZ	KOOR	—
RAD	PO	NE	KU
KOOR	SA.	SE	SE

Kako skače konj na šahovnici prav gotovo vsi veste. Poskusite tudi na pravokotniku tako skakati in zlogi, ki so na poljih upisani, vam bodo povedali dva pregovora. Opozorjam pa vas, da na vsako izmed dveh setih polj lahko skočite samo enkrat.

Vse moje zveste reševalce pionirje najlepše pozdravlja

Vaš Kosobrin

BREZ BESED...

Šmarjetna gora se podira

Šmarjetno goro podira — človek propada. Vložiti bi morali še nekaj let, saj je gotovo že prav vsakdo prebil sončno nedeljsko popoldne v planinski postojanki na vrhu. Prijeten sprehod, pri ure iz mesta, prekrasen razgled po prelepi Gorenjski — kdo ne bi užival! Ali pa se opazili, kakor razmočena ilovnata zemlja drsi na široko cesto? Ruša za rušo, kos za kosom pobočja se trga ob dežju. Zdad so v nevarnosti že drevesa, smreke.

In kdaj bo zraslo novo? Koliko denarja je bilo vložnega v cesto, po kateri hite nedeljo za nedeljo številni izletniki! Danes pa nam jo zasuva ilovica in kamnerje razkritega in nezavaranega pobočja. Obnavljanje nas veliko stane, poleg tega pa je v nevarnosti zaščiteni mestni zeleni pas, ki počasi pa vztraj-

100 uspehov na 1 oglas

v našem tedniku

Gozdarji na smučeh

Pretekli teden je bilo smučarsko prvenstvo gozdarjev z vse Gorenjske. Na lepih terenih v Bohinjski Srednji vasi, so se zbrali, da bi se pomerili med seboj. Tako tekači kot alpski vozači so pokazali solidno znanje. V veseljalom se je posebno odlikoval Sinkovec, ki je obakrat sigurno zasedel prvo mesto.

zakladov pod Šmarjetno kaj kmalu opustili, naspornost: vsoko v hrib so pobočje nad kamnolomom do golega posekali. To gotovo ni bilo storjeno zaradi pomanjkanja drv, ampak z namenom, da se razširi kamnolom.

Kranj je lepo mesto, s krasno okolico. Brez dvoma se bo še razširil. Vsaka zelena površina, katerih je sedaj k sreči še na pretek, bo dobrodošla.

Marko Aljančič

Z Jesenic

Organizacija tekmovanja je bila zelo dobra. Največ zaslug za to imajo poštvovalni tovarni iz uprave za gozdarstvo OLO Radovljica.

Rezultati teka na 7 km: 1. Strgar (Radovljica), 2. Štros (Kranj), 3. Čerkvenik (Radovljica); **veleslalom:** 1. Sinkovec (Kranj), 2. Mulej (Radovljica), 3. Puhar (Kranj).

Gibanje prebivalstva

NA JESENICAH

Rojenih je bilo od 21. do 28. 2. 17 otrok.

Umrli so: Teodor Peternelj, delavec, star 20 let, umrl na Jesenicah v bolnici; Marija Skantar, gospodinja, stara 49 let, umrla na Jesenicah v bolnici; Terezija Markelj, študentka, stara 21 let, umrla na Jesenicah v bolnici; Ivan Šebek, osební upokojenec, star 82 let, umrl na Jesenicah v bolnici; Anton Kociper, upokoj. duhovnik, star 79 let, umrl na Jesenicah v bolnici; Katica Šebek, otrok, stara 3 leta, umrla na Jesenicah v bolnici; Miroslav Gasperič, otrok star 2 leti in pol, umrl na Jesenicah v bolnici; Dušan Suligoj, otrok, star 3 mesece, umrl na Jesenicah v bolnici; Stojan Blažič, novorojenček, umrl na Jesenicah v bolnici.

V KRANJU

Poročili so se: Maksimilijan Semolič, TT mehanik in Pavla Gorjup, delavka; Benjamin Oblak, barvar in Ivana Pestar, delavka; Jožef Bajt, mizar in Jožefa Jenko, tov. delavka; Marjan Černivec, tov. delavec in Pavla Rechberger, tov. delavka; Anton Pörš, delavec in Rozza Štefančič, tov. delavka; Kozan Ignacij, delavec in Marija Vilman, tov. delavka; Filip Bajželj, delavec in Marija Gorzeti, tov. delavka; Stanislav Bajželj, orodjar in Marija Zakovič, tov.

Gorenjski gasilec

Nova organizacija gasilskih enot v sedanem kranjskem okraju:

- Občinska gasilska zveza Kranj — brigada Tržič:
- 1. sektor z društvi: Tržič, Podlublje, tovarna »Predilnica« Tržič, tovarna Runo, tovarna »Pekos«;
- 2. sektor z društvi: Leše, Sv. Neža, Tržiška Bistrica, Lesno Industrijski obrat Tržič;
- 3. sektor z društvi: Križe, Koroš, Sebenje;
- 4. sektor z društvi: Slap - Dolina, Puterhof, Lof.
- Občinska gasilska zveza Škofja Loka — brigada Škofja Loka:
- 1. sektor z društvi: Škofja Loka, Stara Loka, Zminec, Gostče;
- 2. sektor z društvi: Godešič, Virmaše, »Gradis IMM«, Škofja Loka, »Jelovica« Škofja Loka.

- 4. sektor z društvi: Pred-dvor, Kokra, Jezersko.
- Občinska gasilska zveza Tržič — brigada Tržič:
- 1. sektor z društvi: Tržič, Podlublje, tovarna »Predilnica« Tržič, tovarna Runo, tovarna »Pekos«;
- 2. sektor z društvi: Leše, Sv. Neža, Tržiška Bistrica, Lesno Industrijski obrat Tržič;
- 3. sektor z društvi: Križe, Koroš, Sebenje;
- 4. sektor z društvi: Slap - Dolina, Puterhof, Lof.
- Občinska gasilska zveza Škofja Loka — brigada Škofja Loka:
- 1. sektor z društvi: Škofja Loka, Stara Loka, Zminec, Gostče;
- 2. sektor z društvi: Godešič, Virmaše, »Gradis IMM«, Škofja Loka, »Jelovica« Škofja Loka.

- Gasilski odred Cerklje:
- 1. sektor z društvi: Cerklje, Zgornji Brnik, Velesovo, Stefanja gora;
- 2. sektor z društvi: Spodnji Brnik, Lahovče, Zaloga.
- Občinska gasilska zveza Ziri — gasilski odred Ziri:
- 1. sektor z društvi: Ziri, Dobračevci;
- Občinska gasilska zveza Gorenja vas — gasilski odred Gorenja vas:
- 1. sektor z društvi: Gorenja vas, Trebija, Hotavlje, Lučine, Sevodenj;
- 2. sektor z društvi: Poljana, Javorje.
- Občinska gasilska zveza Zelezniki — gasilski odred Zelezniki:
- 1. sektor z društvi: Zelezniki, Zali log, Sorica;
- 2. sektor z društvi: Selca, Rudno, Bukovica.

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 6.05, 7., 19. in 20. uri. Oddajo »Zeleli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 13.30 in vsak delavnik ob 16.30 uri. »Gospodinj-ski nasveti« vsak dan ob 7.30 uri. »Kmetijski nasveti« in »Kmetijska univerza« vsak delavnik ob 12. uri. »Pregled tiska« pa vsak dan ob 6.30 uri.

Nedelja, 13. marca: 6.30 Pregled tiska. 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva. 8.00 O športu in sportnikih: Pred začetkom spomladanske sezone. 8.15 Domače pesmi in napevi za prijetno nedeljsko jutro. 10.00 Družinski pogovori. 12.00 Pogovor s poslušalci. 12.10 Slovenske narodne pesmi. 13.00 Pol ure za našo vas. 15.30 »Po naši lepi deželi« — Zvone Kržišnik: Veletok v dolini Pake. 16.00 Javni vesel večer Radia Ljubljana. 18.00 Promeradni koncert. 21.00 Kulturna kronika.

Ponedeljek, 14. marca: 6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo. 11.00 Radijski koledar. 11.15 Solška ura za višjo stopnjo — Gerriet E. Ulrich: Tračnice skozi puščavo (radijska igra o gradnji puščavske železnice v Saudski Arabiji). 13.00 Nove knjige. 14.00 Glasbeni leksikon. 14.10 Melodije za razvedrilo. 15.15 Zabavne melodije na klavir igra Borut Lesjak. 17.10 V svetu opernih melodij. 18.30 Zdravstvena nasveti. 19.00 Radijski dnevnik. 20.00 Zunanje politični feljton.

Torek, 15. marca: 6.35 Slovenske narodne pesmi. 7.10 Jutrani orkestralni spored. 11.15 Cicibanom — dober dan! 12.10 20 minut z Veselimi godci. 13.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 14.00 Za mlade pevce in godce. 14.20 Melodije za razvedrilo. 18.00 Kulturni pregled. 18.10 Poje Ljubljanski komorni

zbor pod vodstvom Milka Skoberne. 18.30 Sportni tednik. 19.00 Radijski dnevnik. 20.00 Tedenki notranje politični pregled.

Sreda, 16. marca: 6.35 Domače napeve izvajajo Planinski oklet, Tri Polonce in Miško Baranja s svojim ansamblom. 7.10 Jutrani orkestralni spored. 11.45 Slovenske narodne pesmi poje Branka Strgar, s harmoniko spremlja Avgust Stanko. 14.00 Gledališče in filmi. 14.10 Melodije za razvedrilo. 15.15 Igra trio Jožeta Kampiča. 16.10 Utrinki iz literature — Ernest Hemingway: Deset indijancev. 17.10 Naši in inozemski solisti pred mikrofonom. 18.00 Ljudje med seboj. 19.00 Radijski dnevnik.

Četrtek, 17. marca: 6.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji. 11.00 Radijski koledar. 11.15 Za pionirje. 12.10 Igra godba Ljudske milice p. v. kapetana Rudolfa Stariča. 14.00 Studentška tribuna. 14.10 Melodije za razvedrilo. 15.45 Operetne melodije. 16.10 Utrinki iz literature — Gema Hafner: Rajkropljeni jastrebci. 18.30 Modni kotiček. 18.40 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška. 19.00 Radijski dnevnik. 20.00 Domače aktualnosti. 20.15 »Četrtek večer« domačih pesmi in napevov — sodelujejo: Fantje na vasi, Gorenjski kvartet, zbor soli-sti. 21.00 Literarni večer: Iz pism mračnjakov.

Petek, 18. marca: 6.35 Slovenske narodne in umetne pesmi. 11.00 Radijski koledar. 12.10 Slovenske narodne pesmi. 14.00 Za pionirje — Ing. M. Sušteršič: Brglez. 14.20 Melodije za razvedrilo. 15.15 Igra trio Dor-co Skoberne. 15.30 Glasbeni razgledi. 15.45 Iz sodobnih oper. 17.10 Koncert po željah. 18.00 Družinski pogovori. 18.30 Iz kolektivov za kolektive: Rudniki uvajajo nov način nagrajevanja. 18.45 15 minut z Avgustom Stankom. 19.00 Radijski koledar. 20.00 Tedenki zunanje politični pregled. 21.00 Oddaja o morju in pomorščakih.

Sobota, 19. marca: 6.35 Pred mikrofonom so Stirje fantje in Vaški trio. 11.05 Glasbena med-igra. 11.15 Pisan drobšč za pionirje. 13.00 Okno svet. 14.00 Iz Uradnih listov. 14.10 Melodije za razvedrilo. 15.40 Hrvatska narodna glasba. 16.00 Glasbena medigra. 16.10 Utrinki iz literature — Kettejevi soneti. 17.10 Glasbene uganke. 18.15 Pesmi za našo male. 18.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 19.00 Radijski dnevnik. 20.00 Pisan sobotni večer.

S sodišča

Zgodaj na krivih poteh

Pred nedavnim je uprava hotela »Bellevue« v Bohinju prijavila vлом v hotelske prostore. Organi TNZ v Radovljici so pričeli s preiskavo, ki pa je bila dalj časa brezuspešna. Končno se jim je le posrečilo, da so v vromilce odkrili v 17-letni M. J. in njeni 15-letni sestri Z. J. iz Bohinjske Bistrice.

Preiskava je ugotovila, kje so v vromilci, da sta ti dve mladoletnici zašli na krivih poteh. Brez dvoma vsa krivda leži na njuni materi, ki je svoje otroke ves čas zanemarjala, sama pa se vdajala pijači. Z alkoholom pa je zastropila tu si svoje otroke. Vse tri nezakonske hčere (najstarejša je stara 25 let), so duševno in fizično zaostale. Nobena ni napravila več kot 2 razreda osnovne šole, v vsakem razredu pa so bile po nekaj let; toliko časa namreč, da so odrasle obvez. Šolanju. Najmlajša, 15-letna Z. je danes razvita kot 8-letni otrok.

Do srede januarja je družina prebivala v Ribičevem lazju pri hotelu »Bellevue«. Razmere v hotelu so jim bile dobro poznane ter so vedele, da je hotel v zimski sezoni zaprt. Konec preteklega leta sta obe mladoletnici M. J. in Z. J. odšli do hotela, s seboj pa sta imeli vitrih. Skozi okno sta zlezli v kulinico, od tam pa v kuhinjo, kjer sta vzeli jedilni pribor, krožnike in skodelice. V prvem nadstropju sta z vitrihom odprli vrata neke sobe in vzeli 3 brešiče odevje. Nato sta se po lesti poti vrnili iz hotela, odnesli ukradene stvari s seboj in jih skrile doma na podstrešju.

Drugi dan sta materi povedali, da sta našli v gozdu pod listjem skrit pribor, kuhalnik in odevje. Mati pa je dobro vedela,

da so te stvari iz hotela. Ker sta se bali zasleditve, sta obe čez nekaj dni materi povedali, da sta vse stvari vzeli v hotelu. Mati pa jima je naročila, če bi prišlo do preiskave in če bi kaj našli, naj povesta, da sta našli vse skupaj v listju za hotelom.

Sredi januarja se je mati z vsemi tremi hčerami preselila v Bohinjsko Bistrico. Ljudje so takoj opazili, da imajo nove prešite odevje, znanó pa jim je bilo, da v družini nimajo drugega kot dve odevji. Organi LM so napravili preiskavo, našli v stanovanju 3 prešite odevje, v hlevu pa v žaganju zakopan pribor in ostalo steklenino. Še pred izsleditvijo sta mati in najstarejša hči pregovorili najmlajšo Z., naj gre v trgovsko podjetje »Savica« v Bohinjski Bistrici, kjer naj vpraša, koliko stanejo 3 prešite odevje in zahteva predračun. V trgovini so ji ustregli, mati pa je po izsleditvi s predračunom hotela dokazati, da so bile prešite odevje kupljene.

Na zaslišanju je bila najbolj zakrknjena mati, ki je vse tajila in šele, ko so ji pokazali zapisnik, ki so ga vse tri hčere že podpisale, je svojo skrivnovo priznala. Še vedno pa je skušala svojo krivdo omiliti in olepšati ter jo zvrniti na hčere. Dohodki družine znašajo 15.500 dinarjev mesečno. Z njimi bi se družina lahko skromno, toda pošteno preživljala. Vendar pa je mati večino denarja zapila in tako imajo danes 4 ženske samo 2 para čevljev, so brez perila in izredno zanemarjene.

Vsekakor bi morali tej materi otroke odvzeti, saj so brez dvoma socialno izredno ogroženi.

Prodajal je tuj les

I. Z. in J. B., oba iz Predo-velj, sta se pred sodiščem zaradi govarjala pred kratkim zaradi razgrajanja. Tako je I. Z. v večernih urah na zabavi v Prosvetnem domu v Predosljah iz-žival organe ljudske milice, se jim upiral in enega celo lahko telesno poškodoval. J. B. pa je prav tako žalil organe ljudske milice in ko so ga le-ti hoteli prijeti, se jim je uprl in zbežal. Kljub temu pa še ni dal miru in je v ranih jutranjih urah šel pred postajo ljudske milice v Predosljah in ponovno žalil organe ljudske milice. Za vse to surovo in predrzno po-naganje je bil I. Z. obsojen na mesec dni, J. B. pa na 4 mesece zapora.

S. J. iz Trboj se je zagovarjal pred sodiščem zaradi tatvine, katero je zagrešil lansko

GLEDALIŠČE

Mestno gledališče Jesenice

Sobota, 12. marca ob 19.30 uri: Tiemayer — Mladost pred sodiščem. Premiera. Red premier-ski.

Nedelja, 13. marca ob 15. uri: Krasna — Draga Ruth.

Nedelja, 13. marca ob 19.30 uri: Tiemayer — Mladost pred sodiščem. Red I. — Režija Jože Tomazič. Scena Bojan Čebulj. Za vse predstave zveze z vlakli ugodne.

Prešernovo gledališče Kranj

Sobota, 12. marca ob 20. uri: Gostovanje v Cerkljah. — Saroyan Sartre: »Glejte, Ameri-ka« — Lisa — Jelica Siardova.

Nedelja, 13. marca ob 16. uri: Izven in za podeželje — Claude — Andre Puget: »Dnevi naše sreče«.

Sreda, 16. marca ob 20. uri: Premiera. — Red premier-ski in izven — Joseph Kessel-ring: »Arzen in stare čipke«. — Komedija v treh dejanjih. — Vstopnice še na razpolago.

Petek, 18. marca ob 20. uri: Red B in izven. — Vstopnice še na razpolago — Joseph Kessel-ring: »Arzen in stare čipke«, — komedija v treh dejanjih.

Sobota, 19. marca ob 20. uri: Gostovanje v Radovljici — Saroyan Sartre: »Glejte, Ameri-ka« — Lisa — Jelica Siardova. Nedelja, 20. marca ob 16. uri: Izven in za podeželje. — Joseph Kesselring: »Arzen in stare čipke«, komedija v treh dejanjih.

KUD »Brata Križnar« Godešič gostuje v nedeljo 13. marca ob 15. uri v Zadržnem domu na Primskovem z Vošnjakovo dra-mo »Lepa Vida«. — Vabljeni!

objave o oglasi

MALI OGLASI

Naprodaj so spalnice s tro-in štindielnimi omarami (orehova imitacija) in lepa kuhinjska oprema. Mizarstvo Bratun, Cirk-ice 61.

Gospodinj-ska pomočnica, — pridna, poštena, z lastnim stanovanjem, sprejme kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe na upravo lista pod »Zanesljiva«.

Sprejemnik krojaškega pomoč-nika. Čenčič, krojač. Kranj.

Izjavljam, da nisem plačnik dolgov mojega moža Rajka Hafnerja. — Rozi Hafner, Kranj, Partizanska 8.

Industrija obute »Planika« - Kranj išče za priučetve na stroj-h mlade nekvificirane delavce z odsluženim rokom v JLA. Interesenti naj se javijo v taj-ništvu podjetja.

Kovaškega pomočnika in va-jenca sprejemam. Hrana in stan-ovanje v hiši. — Porenta C., Mengeš 104.

Prodajam 2 kravi, ki bosta te-letili od srede do konca marca — eno za 45.000 din. — Markič Peter, Strahinj 61, p. Naklo.

Preključem besede, ki sem jih govorila o Markovič Jožefi iz Kranja. Črnac Slava, Kranj.

Podpisani Kovač Franc, ple-skar, Bleke 5, Tržič, preključem in obžalujem vse, kar sem govoril o — Vabič, Bleke 5, Tržič in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Kovač Franc.

Gostinsko podj. »Stari Mayr« v Krähju — išče kvalificirano (po)kvalificirano natakarico z nastopom službe 1. 4. 1955. — Plača po tarifnem pravilniku.

Prodajam novo žensko kolo. — Kranj, Jurčičeva 5, priliježe.

Gospodinj-ska pomočnica dobi službo takoj pri PALANDACIČ, Škofja Loka, Poljanska 2.

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE KRANJ
razpisuje
MESTO POMOŽNEGA USLUŽBENCA — KURIRJA
Pogoji so: bivališče v Kranju in najmanj osnovnošolska izo-brazba. — Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in po-datki o dosedanjih zaposlitvi je treba poslati do 30. t. m. na naslov LOMO Kranj. — Mesto je stalno. Plača po uredbi.

Sprejemmo:

- 3 TRGOVSKE POMOČNIKE, ŽELEZNINARJE
- 1 ADMINISTRATIVNO MOČ Z DOVRŠENO SRED-NJO SOLO

Ob zaključku šolskega leta bom sprejeli

- 3 VAJENCE — POGO I: dovršena nepopolna srednja šola in veselje do t hnične - železninarske stroke.

„MERKUR“
veleželeznina KRANJ

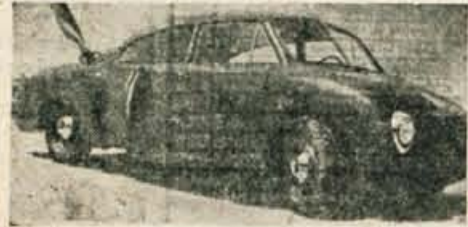

VEDNO VEČ ZAKONSKIH LOČITEV

V Zagrebu je bilo v osmih letih po osvojitvi sklenjenih 32.650 zakonov, v istem času pa je bilo 1900 ločitev. Zanimivi so podatki, ki jih je dalo sodišče za prvo polletje preteklega leta. Od 1645 prošenj je bilo 1176 prošenj za ločitev zakona. Vzrok večine teh ločitev je bil nesporazum in nesoglasje v značaju med zakoncem.

AUTOMOBIL S PROPELERJEM

Dva argentinska inženirja sta skonstruirala automobil, katerega bo pogonjal propeler.

Motor Chevrolet z 90 konjskimi silami žene dvokraki propeler, ki ima 150 cm premera. Argentinski »aeromobil«, tako sta ga imenovala konstruktorja, bo lahko dosegel največjo hitrost 170 km na uro in pri tem potroši zelo malo goriva - približno 7 litrov na 100 kilometrov. Zaenkrat je praktična uporaba tega vozila možna le na daljših poteh, kjer bo avtomobil lahko vozil vsaj s 60 kilometri na uro.

175.000 RAZBITIH OKEN

Podatki Odbora za prosveto v ZDA v lanskem šolskem letu so pokazali, da so učenci po raznih šolskih ustanovah v prostem času pri treningih in igrah njihove najpriljubljenejše športne igre »beath ball« razbili nič manj kot 175.000 okenskih stekel.

LONDON-NEW YORK IN NAZAJ V ENEM DNEVU

V tovarni Handley Page gradijo velika letala, katera bodo lahko trikrat na dan preleteli Atlantski ocean. V letalu bo prostora za 120 ljudi in prostor za bar, največja hitrost, ki jo bo letalo razvilo bo 700 milj na uro. To novo letalo bo razdaljo med Londonom in New Yorkom (5000 kilometrov) preletelo v 6 in pol urah, iz New Yorka nazaj pa bo potrebovalo eno uro več.

Za kratek čas

Strah pred zobnim zdravnikom se začne pri večini ljudi že v otroški dobi, ko otroci slišijo svoje starše govoriti o mukah in trpljenju, ki ga baje morajo pretrpeti pod njihovim »mučnim« orodjem. Otroci pri tem jasno postajajo plašljivi in če morajo nekega dne sami k zobnemu zdravniku, se silno bojijo.

Danes vedo že mnogi zobni zdravniki, da morejo že čisto neznatni šumi v ordinaciji pacienta vznemiriti; včasih gre to celo tako daleč, da sredstvo za omrtvičenje (anestetikum) sploh ne deluje. Pospešeno dihanje, spremenjeni utrip ali krvni pritisk - vse to lahko povzročijo svojevrstni šumi ordinacijske sobe, ki bi jih sicer komaj zaznali, kakor ne slišimo tiktakanje ure, kapljic vodovodne napeljave ali škripanje čevljev.

Da bi pacient ne zaznal teh zvokov in šumenja iz ordinacijske sobe, kar bi ga utegnilo vznemiriti, se je v zobozdravniški praksi uveljavila glasba kot zelo uspešno sredstvo. Glasba krepi pogum, sprosti pacienta, oslabi njegov

notranji odpor proti zdravljenju in oslabi šume, ki so v ordinacijskih sobah običajni.

Na Inštitutu za zobno zdravstvo Univerze v Kansas Cityju so pred kratkim napravili več poskusov o vlogi glasbe za zobno zdravniško prakso. Zeleni so dognali vpliv glasbe tako na zdravnika samega kakor tudi na pacienta. Izkazalo se je, da glasba obema dobro dene.

Zobni zdravniki, ki so s privoljenjem pacienta uporabili hipnozo kot mamilo, so mnogokrat dosegli izvrstne rezultate. Pacienti so popolnoma osvobodeni strahu, ne morejo ovrpati zdravnika pri delu z gorvenjem, odpade pa tudi omamljenost in občutljivost tistega dela ust, kjer bi bila sicer potrebna injekcija.

Poleg teh tako imenovanih »psiholoških« metod, ki naj odstranijo bolečine in strah, pa je sodobna zobozdravniška znanost razvila številne izboljšave instrumentov, ki pomagajo zdravniku pri delu in mu olajšajo zdravljenje. Med temi novimi instrumenti bi omenili razpršilec, ki dela s paro, narejeno iz vode in zvoka. Ta ima predvsem namen omejiti bolečine pri vrtanju. Instrument odstranjuje v prvi vrsti vročino, ki nastaja pri vrtanju v dolbini za plombo. Prihranimo ga na sveder, od koder med vrtanjem spušča curek hladne pare v nastajajočo odprtino. Zobni zdravniki namreč že dolgo vedo, da bolečine ob vrtanju v glavnem nastajajo zaradi vročine, ki jo povzročijo drgnjena svedra ob zob. Večina pacientov vzdrži temperaturo od 30 - 35 stopinj Celzija, večja temperatura, ki naraste tudi do 100 stopinj Celzija pa povzroča bolečine. Pri uporabi novega pripomočka pa nasprotno nastane kvečjemu temperatura 10 stopinj Celzija.

Čeprav je bil ta instrument odkrit že leta 1946, je v rabi šele dve leti.

Med najnovejšimi iznajdbami na področju zobozdravniških instrumentov, ki delajo brez bolečin, pa je sveder, ki dela po načelu brizgalke za brizganje finega peska. Sprejaj na držaju je majhna odprtina, skozi katero brizga pod pritiskom ogljikovega dioksida droben curek aluminijevega oksida s hitrostjo okoli 300 m na sekundo. Pritisk je tako velik, da ostri robovi aluminijevega prašu prederajo tudi najtršo zobno površino. Praktična uporaba tega instrumenta je sicer še nekoliko omejena, vendar se da na mnogih področjih izvrstno uporabiti, ker dela brez vsakršnega tresenja. Zobni zdravniki, ki ga že uporabljajo, so prepričani, da instrument spodbuja pacienta, da pri delu zdravniku pomaga. In to je eden izmed ciljev, ki ga ima zdravnik v vidu, preden sploh začne delati. Novi sveder se v ostalem more uporabiti tudi za čiščenje zob, pri čemer uporabimo namesto trdega aluminijevega oksida kako drugo, mehkejšo kovino.

Dan za dnem uporabljajo zdravniki tudi nova, izboljšana sredstva za omrtvičenje (anestezika). Vodilni funkcionar neke velike tvrdke za izdelavo zobozdravniških artiklov je celo ugotovil, da bodo mogli zobni zdravniki skoraj pri vsakem delu, pa naj povzroča še manjše bolečine, uporabiti nova mrtvilna sredstva. Pacienti se teh sredstev ne bojijo in kažejo večjo pripravljenost za uporabo. Na drugi strani pa je število teh sredstev že tako veliko, da prav za vsako priliko in za vsakega pacienta najdemo kaj primernega.

U KRALJESTVU HOBOTNIC

Ribe večje kot kiti - neznanca morskih globin

imela osemindeset krakov. Njeno truplo, ki se je zagostilo med čiri, je bilo tako veliko kot enostanovanjska hiša, njen roženi kljun je meril v širino 60 cm, po dolžini pa je presegal slonov rilec. »To ni opisovanje kake »bajeslovne živali«, pravi profesor Plattner, »njen opis temelji na trezni resničnosti«. Življenski prostor teh ogromnih polipov, katerih telo obdaja centimeter debela usnjata koža, začneja vsekaror že v globini 3500 m, večinoma pa love te pošasti mnogo globlje, pri šestih, sedmih ali osmih kilometrih pod morsko površino.

V prejšnjih časih so bile take in podobne živali globinskega morja za človeško radoznalost nedostopne, šele v novejšem času se človek z njimi seznanja. Seveda niso zmeraj tako ogromne kot omenjena. Verjetno so na svojih potovanjih zašle v podmorske globeli ali prepade, kjer jih je presenetilo pomanjkanje kisika, morda so zablodile v oblake blata ali v tokove zgoščenega dušika ter se zadušile ali pa so jih presenetili in umorili vedno pogosteje se ponavljajoči potresi. Plini, ki se razvijajo v razpadajočem trupu, so jih dvignili na površje, pri čemer seveda igrajo važno vlogo tudi še razni drugi momenti. Večina trupel ostane v globlini, kjer jih zadržuje vodni pritisk, ali pa jih vodni tokovi spravijo v globeli, med podmorske čer itd., mnogo pa jih gotovo požoro slični velikanj kot so sami.

Švicarski biolog in naravoslovec prof. dr. Plattner je imel v raznih francoskih mestih predavanja, v katerih je veliko govoril o življenju v morskih globlinah. Omenil je, da se je že samega sebe čisto spraševal, zakaj morje v zadnjem času kar naenkrat naplavlja velike množine globokomorskih rib ter drugih živali in to takih, kakršnih človek do danes še ni poznal. Na to vprašanje je na predavanju na pariški Sorbonni odgovoril takole: v globlinah pod 2500 m se odigrava biološka revolucija, ki odteguje raznim ogromnim svetlečim, ploščatim in bodičastim ribam kot velikanskim polipom življensko podlago - kisik. To trditve potrjujejo globinska merjenja dušika, ki so jih izvedli francoski potapljači 2500 do 4000 m pod morsko gladino. Razen tega so švicarski raziskovalci spustili v morje aparate v globino 6000 do 8000 m ter na ta način pridobili do spoznanja, da se je zlasti v zadnjih desetletjih na mnogih krajih globokega morja množina dušika podvojila, razen tega pa se v velikih globlinah vlačijo tudi ogromni in izredno gosti oblaki blata, ki dosežajo širino več sto km, katere v zadnjem času dvigajo nenavadno pogosti pomorski potresi.

Pri Menduso ob filipinskem glavnem otočju je šele pred kratkim naplavlilo morje, zelo verjetno iz globine pod 6000 m, hobotnico, ki je

Mesti stoletnikov

Kot 125 letnik je šel prostovoljno v vojsko

V majhnem turškem mestecu Karsu na sovjetsko - turški meji živi še danes 102 leti stara vdova Avdre Hatum, borka iz leta 1877/1878 v turško - ruski vojni. Predsednik turške republike, je to žensko lansko leto odlikoval z Vojnim odlikovanjem.

Andre Hatum je še danes krepka ženska, čeprav je preživela že čez 100 let. Vendar njena starost v mestu Karsu ne predstavlja nič posebnega, ker tam živi še 238 stoletnikov (od tega 147 mož). V tem majhnem mestecu živi še nad 1000 devetdesetletnikov, a starost pri osemdesetih letih je za njih normalna.

V Turčiji je še eno mesto stoletnikov. To je trg Mardin ob vznožju jermenskega Taurusa, blizu turško - iraške meje. Tam danes živi 207 stoletnikov, povečini moških, od katerih dočkajo največjo starost zidarji, dninarji in nošalci. V tem mestu je živel do danes najstarejši človek na svetu, 147 letni zidar, ki je umrl pred dvema leti. V trgu stoji zgradba, katero

je on pred 120 leti pomagal graditi. Ko je pred dobrimi štiri in pol leti na Korreji izbruhnila vojna, je tudi sodelovala v njej turško - ruski vojni. Takrat se je kot prostovoljno javil tudi Isa Aga iz Mardina, ki mu je bilo že 125 let. Hotel je »še enkrat preživeti tepe vojaške čase«.

Nekdo, ki je pripotoval v Mardin, mesto stoletnikov, je Isa vprašal za »recept« - za dolgo življenje, pa mu je odgovoril takole: »Predvsem je potrebno, da živite v Mardinu. Kdor je zrastlel v tem mestu in se navadil na njegovo ostro klimo, samo ta lahko dočaka sto in še več let. Razen tega mora tudi veliko delati in po težkem delu kmalu leči k počitku, zjutraj pa zarana vstati. Pozimi se mora umivati z mrzlo vodo in zelo malo piti, kakršnih koli tekočin. Jaz ne kadim, jem projo, paradiznike, jajca in pijem jogurt. Meso sem malkodaj jedel. V svojem življenju pa nisem bil nikoli bolan«.

A. Arbeles: **Krik iz noči**

»Vse vem, gospa«, sem dejal. Začela je jokati.

»Ah, saj ne morete vedeti! Niti predstavljati si ne morete, kako trplim! Moje življenje je postalo pekel. Tega ne vzdržim več. Moj mož se je popolnoma spremenil. Čisto jasno vidim, da ga je groza pred menoj. Neprestano me opazuje, venomer čutim na sebi njegove strašne poglede in obnaša se tako, kot da pričakuje od mene nečesa strašnega. Dostikrat se z bliskovito in jezno kretnjo obrne, kot da bi mislil, da se plazim za njim in ga zasledujem. Pri tem pa ne govori skoraj nič in če ga ogovorim, odgovarja, kot da je vsaka beseda past. In če poskušam izveči iz njega vzrok njegovemu čudnemu vedenju, se zasmije tako strašno...«

Včeraj je bil popoldne zdoma, domov pa je prišel nekoliko vinjen; ko sem se ravno hotela sleči, je stal nenadoma za menoj. Prej je bil v svoji sobi in skozi steklena vrata sem videla, da je nekaj bral in listal po svojem zvezku. Naenkrat pa je stal za menoj. Neslišno se je priplazil za moj hrbet in ko sem se obrnila, me je prijel za vrat in dejal: »Lep vrat in že enkrat prerezan!« Bala sem se in hotela sem vedeti, kaj je s tem mislil. On pa se je spet tako strašno nasmejal in pokazal na staro sliko, ki visi v spalnici: »Vprašaj ono tam, - ali pa vprašaj samo sebe!«

Vso noč nisem mogla spati in sem razmišljala o njegovih čudnih besedah. Zjutraj sem vstala in šla v njegovo sobo, da bi poiskala tisti zvezek, ker se mi je zdelo, da mora biti v kakršnikoli zvezi z njegovim spremenjenim vedenjem. Zvezek je še ležal na njegovi pisalni mizi in videla sem, da ga je moj mož skoro vsega popisal. Spomnila sem se, da je zadnje tedne večkrat pisal vanj z neko čudno nestrpnostjo. Tedaj je ožil tako zmešen in razburjen, da ga je vsak najmanjši šum

11 spravil iz ravnotežja. Ne vem, kaj bi dala za to, da bi zvedela, kakšno delo ga je tako razburilo in prevzelo. Ko pa sem hotela pričeti z branjem, me je prevzela strašna groza, ki je premagala mojo radovednost. Niti odpreti si nisem upala zvezka, ker sem... no, ker sem se bala, da bom zvedela nekaj strašnega. Zato prinašam zvezek vam in vas prosim, preberite ga in mi povejte, kaj naj storim!»

Dala mi je tale zvezek, ki vam ga tu izročam, gospod sodnik. Izredno čudne zapiske boste našli v njem in vaši razsodnosti prepustim, kako se boste znašli v tej zgodbi.»

Doktor E. in jaz sva skušala gospo prepričati, da njena zaskrbljenost ni na mestu in čeprav sva bila prepričana, da je nevarnost blizu, sva se vendar delala, kot da se ji ni ničesar bati. Dosegla sva, da je šla kolikor toliko pomirjena domov, potem ko sva ji obljubila, da bova zapiske njenega moža prebrala in ji takoj drugi dan o tem sporočila. To pa je bilo neodpušljivo obotavljanje. To pomanjkanje prisotnosti duha in energične odločnosti njenih prijateljev, je stalo ubogo ženo življenje.

Tako je pač z nami, ljudmi, da vidimo nevarnost čisto jasno, vendar ne ukrenemo ničesar, da bi se ji izognili. Ko sva doktor E. in jaz zvezek prebrala, sva se spogledali. »Blazen je«, sem dejal. Doktor E. pa je svoje vrste človek. Ohranil si je nekakšno praznoverje v različna »nočna stanja« človeške duše. Navado ima, da citira pri vsaki priložnosti besede: »več stvari je med nebom in zemljo...«, in če obstane medicinska veda kdaj pred uganko, ni nikogar, ki bi se tega bolj veselil, kot doktor E. Zaradi tega niti nisem bil posebno začuden, ko me je dvomeče pogledal: »Blazen? Ne vem če naj ti dam prav! Name ni naredil tega vtisa. Stanja so, ki so blaznosti zelo podobna, pa vendar niso blaznost. Če bi ti pa hotel to razložiti, bi moral...«

»No, kaj pa naj bo drugega?« sem ga prekinil. On pa je skomignil z rameni: »Ne vem!«

Ta razgovor, gospod sodnik je bil pozno zvečer. Naslednjega jutra sem izvedel, da je bila gospa Bianca umorjena. Kaj se je godilo tik pred strašnim dejanjem, to bi mogli zvedeti samo od inženirja samega. Le slutimo lahko, da se je z umorom hotel rešiti pošasti in dejstvo, da je razbil sliko, bi utegnilo biti s tem v zvezi. Stvar sodišča pa bo, da odloči o tem, ali naj konec koncev v tej čudni zgodbi le nima zadnje besede psihater.

Taka je bila izjava arhivarja doktorja Salleryja. Skrivnostni slučaj inženirja G. A. se je zaključil dva dni pozneje z gradbenikovo smrtjo. Našli so ga v preiskovalni celici sededečega in naslonjenega na steno, eno roko je tiščal na srce, druga pa je tako čudno zavita visela navzdol, da ga je jetniški zdravnik začel preiskovati. Ugotovil je, da je bila roka večkrat zlomljena in izpahnjena, kot da jo je zmlela strahovita sila. Kot pravi vzrok smrti pa je navedel jetniški zdravnik srčno kap zaradi nenadnega strahu.

*) Te zapiske inženirja G. A. smo postavili na začetek zgodbe.

- Konec -